

B00-081

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA

**LIETUVIŲ KALBOS SAVARANKIŠKO
DARBO UŽDUOTYS**

Vilnius 2003

7610001000081

UDK 808.82(076)

Li206

Mokomoji knygelė skirta Lietuvos karo akademijos kariūnų praktiniam darbui per kalbos kultūros pratybas.

Sudarė Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Humanitarinių mokslų katedros lektorė Aldona Mackevičienė.

Atsakingoji redaktorė kpt. doc. Audronė Petrauskaitė.

Recenzavo hum. m. dr. R. Rinkauskienė, dr. S. Vaičekauskienė.

© Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2003

TURINYS

Pratarmė	4
Rašybos ir skyrybos užduotys.....	5
Kirčiavimo užduotys.....	24
Leksikos užduotys.....	26
Žodžių darybos užduotys.....	31
Morfologijos užduotys.....	35
Sintaksės užduotys.....	45
Įvairiatemės užduotys.....	53
Kryžiažodžiai.....	62

PRATARMĖ

Pratimų rinkinys parengtas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams, savarankiškai gilinantiems lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos įgūdžius, kalbos kultūros žinias.

Rinkinyje pateikiami pratimai apima beveik visas kalbos klaidų rūšis: rašybą, skyrybą, kirčiavimą, leksiką, žodžių darybą, morfologiją ir sintaksę. Daugelį pratimų atlikti reikia išsigilinus, pagalvojus, nes juose yra ir taisyklingų, ir netaisyklingų kalbos dalykų.

Pratimų rinkinio rankraštis apsvarstytas Lietuvos karo akademijos Humanitarinių mokslų katedros posėdyje.

Sudarytoja

RAŠYBOS IR SKYRYBOS UŽDUOTYS

1. Įrašykite praleistas raides.

1. G_venimas vėl čiurl_no sen_ja vaga.
2. D_ja, ši kli_tis buvo ne iš lengv_j_.
3. Kur girdėta, kad vaikai tyčiot_si iš senelių!
4. Nors imk ir g_vas l_sk į žemę.
5. Na, kas gird_ti plač_jame pasaul_je?
6. Pažin_pamė_tas gimt_sias vietas pauk_čiai leidž_si žem_n.
7. K_la d_mai iš aptingusių sod_bų, ir nut_la paskut_nis v_turys.
8. Nors mama ir tėtis prigr_sino nel_sti upėn, bet kur čia išk_si.
9. Paskui jam įgr_so klausytis pašnekesių telefonu, ir meistras ėmė sn_duriuoti.

2. Įrašykite praleistas raides.

1. Sub_uro oras, pasidarė trumpos dienos, ilgos nakt_s, ir nuo nuolatinio liet_s patvino upės ir išt_žo kel_i.
2. Negalėjo pasakyti kodėl, bet labai pasikeitė j_dviejų sant_kiai per tą kraustym_si.
3. Ji juto, kad kažkas jos širdyje dedasi, kažkas verč_jaudintis, kaip tie aus_se tebeskambant_s muzikos garsai.
4. Ir siuntė Mykis s_nų savo vyriaus_jį vakaruosna, kur balt_sios jūrės bang_ja, kur narsus K_stutis sunkiai var_sta.
5. Daugiau, išsk_rus medžius, aplink nieko ž_mesnio neb_vo, o žemos aptri_šusios trobelės susiliedavo į vient_są margum_ną.
6. Aš nesidomiu gr_sinimais, kol jie nevy_domi, bet nemė_stu, kai man gr_so.
7. Bet vienos rankos buvo per mažai užsiki_ti už sl_stančių tur_klų.

3. Įrašykite praleistas raides.

1. Skaitau tik geras ir blogas kn_gas: iš pirm_j_ mokausi, o iš antr_j_juok_si.

2. Lyg atsak_mas į tavo klaus_mą pasigirsta linksmas inkšt_mas, džiaugsm_ngas skalij_mas.
3. V_nišas baltal_menis berželis augo prie kr_žkelės.
4. Tuo pačiu metu ko_idoriuje pasigirdo skub_s žin_sniai ir tri_kšmingai atsidarė dur_s.
5. Nespaud_s norago, nek_si p_rago.
6. R_kas pamažu lyg tir_sta, o medžių virš_nės garuoja, rū_sta prieš tarpais įsp_stančią saulę.
7. Garvež_s staiga sta_telėjo, stat_nės čiū_telėjo į priekį.

4. Įrašykite praleistas raides.

1. Pirmi lašai, stamb_s ir šalti, ca_telėjo į smėl_, išgr_ždami juodas skyl_s.
2. Vakar l_jo mažai, o š_ndien visą dieną l_ja, p_la kaip iš kibiro.
3. Mus g_sdino mūsų pačių šešėl_i, nut_sę l_gi sp_gliuotų vielų.
4. Jo žmona, neišpasak_ta šykšt_lė, su kair_ja akim, gerokai mažesne už dešin_j_, nesumuoja niekur nukišti nuo vyro akių gard_snio k_snelio.
5. Įžengus jam į tvartą, karvė sumy_davo ir gry_šteldavo liežuv_jo ranką, arklys atgr_ždavo savo baltas, ner_ginčias ak_s ir tarsi nusiš_psodavo.
6. Prie palap_nės stovi tik vienas sarg_binis.

5. Įrašykite praleistas raides.

1. Ugnis užg_so, bet pelen_se rus_no žar_jos.
2. Vilkija pakvipusi anks_tvais vasar_niais ob_liais, nes prie kiekvienos sod_bos auga graž_s sodai, žydi gėl_nai.
3. Nakt_s buvo šviesi: didelis gelt_nas m_nulis persikreip_s ži_rėjo ties_i į mišk_.
4. Iš pradžių lab_u mėgau skaityti pasakas, kelionių apraš_mus, n_tykių romanus.
5. Netikėtai vakar_se, dangaus pakrašt_je, mėlyn_mas pamažu b_lo.
6. Ank_čiau aš nedr_sdavau tiesiai į akis išdro_ti savo nuom_nę, o ši kartą nusijuokiau.
7. Žabūnas lėtai atst_mė durų skl_stį.

6. Įrašykite praleistas raides.

1. Dabar knygriš_klą užgri_vo nauji skub_s užsak_mai.
2. Suk_sęs ežias k_stuvą gr_žinau kaim_nui.
3. Senoje ugn_vietėje ugnis ger_u k_renasi.
4. Po sen_j_ kr_uše, atsirėm_s į j_s kamieną, sėdi susim_stęs žmogus.
5. Tuoj paž_sta ją našlaitė – eit į pirk_ nebedr_sta – po slenk_čiu žarijom gr_sta.
6. Diena buvo saul_ta, kel_s visur jau pradž_vęs, šiltas vėj_lis dvelkė, nešiodamas dž_stančių dirvų kvapą, visur buvo gird_ti v_versėlių č_renimas.

7. Įrašykite praleistas raides.

1. Piev_se ir lauk_se tai šen, tai ten augo plač_šakiai _žuolai.
2. Berniukas apm_stė uždavinį ir nedr_siai r_žosi spr_sti.
3. Tu supranti, kas gr_sia už tokius dal_kus.
4. Kaip lengvab_diškai kartais pasielgia gamta, pagr_žindama tai, ką reikia sub_auroti.
5. Pagaliau paj_ntu, kad skauda sielą ir kiekvieną k_no l_stelę.
6. Užsigalvoj_s apie gimt_sias vietas, tar_tum matau žmones, kurių sen_i nebėra.
7. Sen_lis našlait_lei padovanojo tiek gėl_, kiek ji ir praš_ti neb_tų dr_susi.

8. Įrašykite praleistas raides.

1. Tėvel_, nueik į gir_ ir i_sirink stor_sią _žuolą su išpuvus_dreve pašakn_je.
2. Vien_ketvirt_j_ padauginę iš tr_jų, gausime tr_s ketvirt_sias.
3. Visas apsn_i_tas, nuvarg_s, eina, grim_damas g_liai sniegan, jaunas k_leivis.
4. G_venimas buvo neramus ir be galo_temptas, bet prasm_ngas ir nepaprastai k_rybingas.
5. T_čia užg_sinęs šviesą, Vincentas br_kstelėjo de_tuką.
6. Bet vargu ar prisimena purią sniego gniū_tę, nes metai, darbai, rūpe_čiai daug ką ištr_na iš atmint_s.

9. Parašykite šių veiksmažodžių trūkstamas pagrindines formas.

kliūti	puvo
.....	vejasi	girtis
.....	pylė	stumia
.....	spiria	rūdyti
tirti	pelija
.....	tiško	dūrė
irtis	svilti

10. Parašykite pateiktų veiksmažodžių trūkstamas formas:

esamojo I. III a., būtojo kartinio I. III a., būsimojų I. III a., tariamosios nuosakos III a., liepiamosios nuosakos II a. (vns.), veikiančios rūšies esamojo I. vyriškosios g. dalyvį, veikiančios rūšies būtojo kartinio I. vyriškosios g. dalyvį, vyriškosios g. pusdalyvį (vns.), esamojo I. padalyvį, būtojo kartinio I. padalyvį.

brenda	brido	bris	bristų	brisk	brendąs	bridęs	brisdamas	brendant	bridas
.....	kirmydamas
.....	ūžė	ūžęs
.....	skink	skinant
dūksta	dūks	dūkus
.....	pyko	pykstant
.....	pintų	pindamas
.....	svyrantis
.....	siuvo	siuęs

11. Įrašykite praleistas raides.

1. Žmogus pats kuria sau gyvenimo s_lygas. 2. S_nkryžoje Saulius stabtelėjo, praleisdamas pavasario polaidyje besitaškiančias mašinas. 3. Visa tai galbūt jo s_monėje taip pat atsikartos po daugelio metų. 4. Lijo, vėjas pro s_sparas veržėsi ir liūdnas gaidas vedžiojo. 5. Vėsa palytėjo s_narius. 6. Nueina palei ilgą atvažiavusio traukinio s_statą. 7. Kai vištos išsimiegojusios nuėjo į s_šlavyną, senis žvirblis kaip akmuo krito į jų tarpą. 8. Daugelis turi įvairių s_skaity. 9. Kad mažiau graužtų s_žinė, bandau rasti užsiėmimą. 10. O piemenukai pralaužė pagranduką ir norėjo pasidalyti lygiomis, bet žiūri – viena pluta ir s_manos. 11. Satyriniame romane nėra gilios s_sajos tarp veikėjo ir įvykių. 12. O stotelėje tuo metu prasideda

neregėtas s_mbrūzdis. 13. Ten prakaitas aplieja žmones po vasaros sunkių darbų ir prastas parėdas marškonis apdengia s_narius visų. 14. Jis ėmėsi ieškoti žodžių, s_skambių ir ritmų, kurie tiktų išreikšti nepasakomam ir pasakyti neišreiškiamam. 15. Vasariui pasirodė, kad jiedu žino kažką ypatingo ir tą kažką slepia nuo jo kaip kokie s_mokslininkai. 16. Kol lieka tradicinė socialinė s_ranga, aštriai atsinaujina jos praradimo grėsmė.

12. Įrašykite praleistas raides.

1. Jau anksti rytą išgirstu didelį Bergerio jaudinim_s_. 2. Vergiją ir gamtą įveikti juk lemta tvirt_jam narsumui draugų milžinų. 3. Vienatvė reiškia gyvenimo lygi_sias: nei džiaugsmo, nei liūdesio. 4. Daugelyje dvarų teko matyti kumečius ir lauko darbininkus, gyvenančius po penkiolik_ aštuoniolik_ žmonių vienoje palėpėje. 5. Prasiidžiugo ir Katrė, sulaukusi sav_j_. 6. Laurynas pririšo arklį, pristūmė man_j_ prie sav_j_ rogių ir nusėlino mišku. 7. Ji atėjo ne tam, kad klausyt_si. 8. O ar nenori, kad šitą mašiną pamačiusi džiaugt_si mama, gal ir aš... 9. Paraistėje aukšti valerijonai savo gydom_sias šaknis pelkių vandenyje mirko. 10. Bulotų namelis negalėjo sutalpinti atvykus_j_. 11. Tai atpildas atlikėjai už žav_s_s dainas. 12. Bet ir jam taip pat sekėsi, kaip ir pirm_jam. 13. Įtūžusios pelėdos gena visus nuo savo namų, nedaro nuolaidų nė savo būrio vyresni_jam – didž_jam apuokui. 14. Bet vienas tam švies_jam karžygiui įdūrė į koją. 15. Bet žmonės nesirinko spoksoti į pasmerkt_j_. 16. Aš, prie dešniosios kojos savo pačiūžėlę prisirišęs, kair_ja atsispirdamas varydavausi. 17. Ir pavirst norėt_si ta bangele žalia, kuri perdien kuždėt_si su kranto smiltele. 18. Dabar jo laikrodis skelbia dvylik_.

13. Įrašykite praleistas raides *i, j*.

1. Dalgės ašmenis pasp_aunu, taukšiu, pliekiu plaktuku, stoju pradalgėn ir p_aunu, lyg tas viesulas suku. 2. B_auriausiomis priemonėmis gražaus tikslo nepasieksi. 3. Raudami medį, vieni kalba apie laivą, kiti apie malkas, o trečius p_uenos domina. 4. Nesp_auk į vandenį, kad nereikėtų atsigerti. 5. Salomėjos nuotaika galutinai sub_uro. 6. Ilgą_ešmą bedrožiant, šuo kepsnį pagauna. 7._eškant laimės, reikia daugiau atsisakyti negu trokšti. 8. Prie ažuolo, topolio ir_evos blogai auga avižos, kukurūzai.

9. Universitete susitikau draugų iš Pa_esio kaimo. 10. _esia tokia maža upė, kad sunku ir baidare plaukti. 11. Rad_omechanikas sutaisė kl_entui seną rad_olą. 12. Ugingas patr_otas ir kariams rodo hero_izmo pavyzdį. 13. Ant p_anino rūko baigianti degti žvakė. 14. Tolumo _sušvilpė traukinys. 15. Paleista _etis tuo _pradingsta dangaus mėlynė_. 16. Jam mili_ardą kartų sakyta, kad taip pavil_one elgtis b_auru ir neleistina. 17. Kiek jų būna mažiausioje skiedrelėje, p_uvenoje? 18. Bepigu šoniniams, kai _eninis veža. 19. Ir aš, gindamas merginą, sudaviau jam _etimi per veidą. 20. Visi juo čia vaikščioja, kai rudenio pašlampa Kluonupio pievutė, kai pab_ūra.

14. Įrašykite praleistas raides.

1. Mama paklausė, kuris vakar ištryp_s graži_sias s_manas. 2. Jis pažadėj_s, jog s_skaitą _dėmiai peržiūrėsi_s. 3. Rašanči_jam tai _pač nepatiko. 4. Jis prisipaž_sta, kad tikrai gr_sin_s savo žodžio net_sėti. 5. Šitas vėjas ši_nakt dr_skys suv_tusius nuš_lusius gėlių žiedus. 6. Kit_kart aš tau atnešiu nauj_s_siuvinių. 7. Tėvas pagr_sė dukteriai, kad ji nedr_stų, gr_ždama iš mokyklos, eiti pro s_vartyną. 8. Sako, jis turėj_s visokių nepagr_stų kaltinimų, todėl išvažiav_s į tą tolim_j_s_siaurį. 9. Šaltis smelkėsi į vis labiau g_liančius s_narius, o aš tupėjau prie užg_susio laužo ir m_sčiau apie atėjus_j_. 10. Apie pirm_sias dienas jis š_kart kalbėjo su išg_sčiu. 11. Kai ugnis užg_sta, atsi-gr_ž_s matau pab_l_s_draugės veidą ir keliolik_naujų žmonių. 12. Ir š_kart pro neužš_lusius langus aš mačiau neg_stančius laužus ir m_sčiau apie sav_sias dienas. 13. Jonas pasak_s, jog mineralines tr_šas išvers_s prie s_vartyno. 14. Igrįso nuolat m_styti apie tavo rūpinim_s_, _pač apie gaut_sias dovanas. 15. Pradėjau nuog_stauti dėl br_stančio ginčo, todėl pam_sčiau ir pasir_žau vien_kart viską išsiaiškinti. 16. An_kart mama nupirko dekoratyvi_j_s_manų ir padovanojo nauj_jam kaimynui. 17. Mane g_sdina abstrakčių s_vokų gausumas. 18. Sniegas t_žta, šaltis m_žta – darbų nemažėja. 19. Liežuvis nuo gėrybių aps_lo – širdis į led_suš_lo. 20. Kiekvienam sava lemtis: arkliui ž_slai, kiškiui sp_stai, žuviai – meškerė su m_salu. 21. Kas ir po žeme nesutr_šta? (*geras vardas*). 22. Bailus lapo išsig_sta, dr_sus ir vilko nebijo. 23. Lepumas pasturgal_dr_sko. 24. Nagingai mergai ir v_šelis gausų lob_sukrauna. 25. Paukšt_plunksnos gr_žina, žmogų – protas.

15. Įrašykite praleistas raides *i, j* arba *ij, ji*.

Aks_oma, a_erai, akvar_umas, atel_ė, atrakc_onas, aukc_onas, aud_en-
cija, an_onas, al_ošius, antikvar_atas, batali_os, b_atlonas, bibl_oteko_,
bil_ardas, bril_antas, barel_efas, bast_onas, bar_eras, bo_kotas, cere-
mon_alas, c_anas, chemi_a, čemp_onas, d_agnozė, d_odas, hero_nas, h_atas,
id_oma, inter_eras, in_ekcija, interv_u, inic_atorius, id_otas, _erubė, _ei,
fel_etonas, fortep_onas, f_asko, glad_atorius, galeri_a, k_oskas, koka_nas,
kl_entas, konsil_umas, kur_ozas, kat_onas, kur_eris, kar_era, kompan_onas,
kolokv_umas, lektor_umas, loter_a, man_akiškas, medal_onas, merid_anas,
melch_oras, mil_onas, mil_ardas, morator_umas, mar_onetė, med_umas,
memor_alas, ofic_ozas, olimp_ada, prem_era, port_era, p_edestalas,
pac_entas, patr_otas, pens_onas, per_odas, p_aninas, pr_oritetas, portve_nas,
rad_as, reg_onas, rišel_ė, sen_oras, stac_onaras, stad_onas, šp_onažas,
var_antas, vidu_.

16. Parašykite didžiąsias arba mažąsias raides.

Vilniaus (U,u)niversiteto (K,k)omunikacijų (F,f)akulteto (R,r)yšių
(K,k)atedros (V,v)edėjas, Vilniaus (A,a)ukštesniosios (P,p)edagoginės
(M,m)okyklos (P,p)ersonalo skyrius, Klaipėdos (S,s)avivaldybės (K,k)ul-
tūros (S,s)kyrius, Telšių (M,m)iesto (G,g)atvių (A,a)pšvietimo (E,e)lektros
(T,t)inklą, (D,d)ispečerinė, Lietuvos (E,e)nergetikos (I,i)nstituto (R,r)ašti-
nė, (S,s)uvienytųjų (N,n)acijų (O,o)rganizacija, Lietuvos (S,s)utrikusio
(I,i)ntelekto (Ž,ž)monių (G,g)lobos (D,d)raugija „(V,v)iltis“, (U,u)ždaroji
(A,a)kcinė, (B,b)endrovė „(S,s)tatyba“, (R,r)espublikiniai (T,t)echninės
(K,k)ūrybos (R,r)ūmai, (T,t)arpžinybinis (S,s)urdologijos (C,c)entras, Jus-
tiniškių (M,m)etalinių (G,g)aražų (K,k)operatyvas, Lazdynų (S,s)eniūni-
jos (V,v)aldyba, (N,n)evalstybinė (V,v)erslo ir (V,v)adybos (M,m)okykla,
(P,p)edagoginis (U,u)niversitetas, Lietuvos (D,d)idžioji (K,k)unigaikštys-
tė, (R,r)espublikinės (S,s)antariškių (L,l)igoninės (P,p)riimamasis, Telšių
(Ž,ž)emaitės (V,v)idurinė (M,m)okykla, (V,v)yčio (K,k)ryžiaus (O,o)rdi-
nas, (T,t)arptautinė (J,j)aukimo (S,s)ąjunga, (T,t)rijų (K,k)aralių šventė,
(N,n)epriklausomybės (M,m)inėjimas, (B,b)altijos (T,t)autų (T,t)esių
(D,d)eklaracija, (M,m)okslo ir (E,e)nciklopedijų (L,l)eidykla.

17. Taisyklingai parašykite suskliaustus žodžius.

1. (Gal, gi) dar (ne, per, vėlu) grįžti. 2. Atrodė (ne, prasčiau) už kitus ir net šiek tiek geriau. 3. (Ne, laikas) kalbėti, (vis, tiek) nieko nepadėsi. 4. (Ne, kaip) užaugo šįmet rugiai, ir kiti javai (taip, pat, ne, per, geriausiai) užderėjo. 5. (Ne, be, daug) mūsų liko, ir (ne, be, tokie) mes, kaip anksčiau. 6. (Už, vis) labiausiai gaila tų, kurie (net, gi) nežino, kokia (ne, laimė) jų laukia. 7. Vos tik (per, arti) priėjo, (tuoj, pat) teko pasigailėti. 8. (Žūt, būt) pasiryžo (ne, tiktai) sužinoti, (kas, gi) ten atsitiko, bet ir nubausti kaltuosius. 9. (Vis, dėlto) tu neatėjai, ir (dėl, to) aš supykau. 10. (Ne, veltui) šitiek kalbėta. 11. (Iš, tikrųjų) plaukikas plaukė (ne, pasroviui). 12. Katė (ne, bėgo), o tyliai sėlino patvoriu. 13. (Kodėl, gi, ne, pabandyti) ir man, (ne, gi) aš prastesnis už juos? 14. (Už, vis) labiausiai bijojau (ne, vietinių) žmonių. 15. (Nori, nenori), (vis, tiek) reikės važiuoti. 16. (Ne, visiškai) supratau, (ką, gi) tu man sakei. 17. Kažko (ne, be, toks) tavo balsas. 18. Tau (ne, tas) turėtų rūpėti. 19. (Kur, ne, kur) ant jų spingsi ledo žvakutės. 20. (Ne, kartą) jau girdėjau tai, (vis, vien) nerašysiu. 21. Tie rezultatai dar (ne, galutiniai), ir dar (ne, visai) aiškūs. 22. (Ne, be, pirmą, kart) jis nakvoja (ne, namie). 23. Gražus (ne, gražus), kad geras būtų ir (ne, per, daug) senas. 24. Kažkoks tu šiandien (ne, savas), gal (ne, kaip) jautiesi? 25. (Nejau, gi, nebe, madingas) jiems pasidariau? 25. Jis (vis, dar) (ne, atliko) darbo, ir (dėl, to) gavo barti. 26. (Iš, tikrųjų) jis buvo pats (ne, turtingiausias) žmogus. 27. (Vis, dar) manė, kad gaus (ne, mažiau), nei tikėjosi. 28. (Ne, kas) ir pas mus likę. 29. (Iš, ties, ne, be, daug) liko mums vargti.

18. Skliaustuose pateiktus žodžius parašykite reikiama forma.

1. (Mes)_____ kelionės tikslas – Gervėčių pievos.
2. (Didelė žuvis)_____ reikia gelmės.
3. Baltas rūkas jau kelias ties (tamsi pakalnė)_____.
4. Skęsta jau balta dienele (tolimi vakarai)_____.
5. (Visi)_____ atrodė, kad (pūga)_____ nebus galo.
6. Žmonės mieste vaikščioja (šaligatviai)_____, o mašinos važinėja (gatvės)_____.

7. (Kopos) _____ viesulas siauté ir nešiojo (smiltys) _____, supildamas (nauji) _____ smėlio (kalnai) _____.

8. Sapnuodavo jis (senasis beržas) _____ prie vieškelio, (platus) _____ tėviškės (laukai) _____, nuklotus (baltas sniegas) _____.

9. (Vienas) _____ vasaros (rytmetis) _____, kai (dangus) _____ nebuvo nė (debesėlis) _____, sudundėjo perkūnija.

10. Rytojaus (diena) _____, po (pusryčiai) _____, palikusi (viešnia) _____ su (sesuo) _____ namie, Morta išskubėjo (arklys) _____.

19. Skliaustuose pateiktus žodžius parašykite reikiama forma.

1. Žmogus, kuris nemylti (gimtoji žemė) _____, nedaug vertas.

2. Dangus žėrėjo milijonais (žvaigždės) _____.

3. Slidininko drabužiai turėtų būti (vilnonis) _____ arba (medvilninis) _____, (šiltas) _____ ir (patogus) _____.

4. Tėvas su (sūnus) _____ sėdo į (rogės) _____ ir nuvažiavo.

5. Jūs tik pagalvokite: (pats žemės pakraštys) _____ gimė lietuvaitė!

6. Žmonės džiaugėsi (prinokę javai) _____ ir (vaisiai) _____.

7. Tik spėjo medinis raitelis, jodamas jam (palankus kelias) _____, kilnoti savo (plunksnėtoji bajoriška skrybėlė) _____ čia (darbštuolis genys) _____, čia (juodasis varnas) _____, čia (išpuikėlė lapė) _____, žodžiu (visi) _____ savo (geri bičiuliai) _____ ir (pažįstami) _____.

20. Skliaustuose pateiktus žodžius parašykite reikiama forma.

1. Prieš (akys)_____ driekėsi (platus)_____ laukai.
2. (Giria)_____ lapė jaučiasi kaip (namai)_____.
3. Vieni įrankiai buvo skirti (medžioklė)_____, kiti – (ugnis) _____ įskelti, tretį – būsto (statyba)_____.
4. Baltijos (lašėlis)_____, tyras (gintarėlis)_____, kas (tu) _____ ant (rankos)_____ išnešė, iškėlė?
5. Žmogus (kiekvienas žingsnis)_____ turi nepamiršti savo (žmogiškasis orumas)_____.
6. Motiejus Valančius ne tik pats rašė, bet prašė ir kitus rašyti (gimtoji kalba)_____ (žmonės)_____ reikalingų knygų.
7. Miestukas nedidelis, su paežerėje (išsibarsčiusios medinės trobelės) _____ ir baltai (dažyta bažnyčia) _____.
8. Pabaidęs (pilkoji jerubė)_____ sustojau prie (du jauni medžiai) _____, išžiūrėjau į (gražūs)_____ medžių (vainikai)_____.

21. Skliaustuose pateiktus žodžius parašyti reikiama forma

1. (Mokytojas)_____, pakartokite (šis sakiny)_____.
2. (Senovė)_____ lietuvių protėviai buvo artimi (germainai) _____ kaimynai ir giminaičiai.
3. (Smulki detalė)_____ pagaminti reikia ypatingo tikslumo.
4. Tai saulės šviesa taip gražiai spindi (šerkšnoti langai) _____.
5. Ramunė ateis ir papasakos (mes)_____, kaip (ji)_____ patiko koncertas.
6. Pro (susipynusios šakos)_____, apkibusias (bręstantys vasariniai obuoliai)_____, veržiasi žydras dangus.
7. Trumpai (nupjauta žolė)_____ drebėjo kiškėlis, panašus į (rudas kamuoliukas)_____.

8. Medicinos (sesuo) _____ galima vadinti (dešinioji) _____ gydytojo (ranka) _____.

9. Jau pakankamai prisikvėpavome miestų (dulkės) _____ ir (suodžiai) _____, bet dar nepamiršome (rasotos pievos) _____ gaivumo, laukų (upelis) _____ skaidrumo, žinome, kaip dvelkia džiūstantys dobilai ir (dirbantis žmogus) _____ prakaitas.

22. Skliaustuose pateiktus žodžius parašykite reikiama forma.

1. Lauk (aš) _____ pavakary vėtroj prie (obelis) _____.
2. Skaitydami (tamsa) _____, galite pakenkti (akys) _____.
3. Išlikę laiškai – tai gražus (du) _____ menininkų bičiulystės pavyzdys.
4. Nupirkau gėlių savo (mažutė sesuo) _____ ir (mieloji pusseserė) _____.

5. Profesorius niekada nesididžiuodavo nei savo (žinios) _____, nei (išsilavinimas) _____, nei (darbas) _____.

6. (Dangus) _____ plaukė palši debesys, ir tolimi miesto pakraščiai skendo (ūkanos) _____ ir fabrikų (dūmai) _____.

7. Ilgai traukia vieversys (dainelė) _____, o paskui (akmenėlis) _____ krinta į (žemė) _____, susilieja su (pilkas grumstelis) _____ ir trumpam nutyla.

8. Vytautas, žiūrėdamas pro (pilis) _____ langą į pakalnėje (žaliuojan-
tys sodai) _____, atsimena (gimtieji Trakai) _____,
ežere (išmėtytos žaliuojančios salos) _____ ir (svaigulingas)
_____ lakštingalų (suokimas) _____.

23. Kurioje iš eilučių visi žodžiai rašomi su j?

1. Hero-inis, soci-alus, -ieškoti, čempi-onas, archa-ika, kli-entas, olim-
pi-ada.
2. Amoni-akas, di-odas, idė-a, valeri-onas, diferenc-i-alias, stadi-onas, radi-
oelektronika.
3. Vari-antas, ad-utantas, kar-era, p-esė, asoc-alus, pavil-onas, -ieznas.

4. -ieva, diskusi-a, batali-onas, medali-onas, pasku-, sp-audyklė, hero-ika.
5. Hero-iškas, port-eros, -iesia, archa-inis, fortepi-onas, diferenciuoti, bar-eras.

24. Kurioje eilutėje visi žodžiai parašyti taisyklingai?

1. Šalamas, tesinys, laštelė, knygrišykla, atlydys.
2. Įsirėžti, bjurti, spąstai, siūstuvai, gyvulininkystė.
3. Maštelis, ražulys, įspįsti, kiaušialąstė, džiužė.
4. Mašlus, atogrąža, kultūringas, galvosūkis, gniūžtė.
5. Grėžinys, sangražinis, įgrista, trunėsiai, kūrykla.

25. Kuriame iš šių sakinių taisyklingai išskirtas įterpinys?

1. Laimė svečiai domėjosi ne fizika.
2. Antanukas, turbūt ne tuojau suprato, kas atsitiko.
3. Namelyje, matyt, jau seniai niekas nebegyvena.
4. Jis, veikiausiai, ne šio projekto autorius.
5. Tai kas tavo manymu – yra laimė?

26. Kuriame iš šių sakinių yra pavartotas priedėlis?

1. Aukštai, kalno šlaite, netyla kirų balsai.
2. Julius, rodos, ne viską suprato.
3. Tyla – visų pavasarių motina.
4. Atsargumas – ne yda.
5. Lietuvis, kalnėnas arba žemaitis, visados yra linksmos širdies žmogus.

27. Kuriame iš šių sakinių taisyklingai išskirtas išplėstinis pažymins?

1. Ilgakojė pėpė, arba knyvė, pasipuošusi riestu kuodeliu.
2. Laivas, leisdamas bures, artinosi prie salos.
3. Įspūdingai atrodo, šerkšnu pasipuošę, medžiai miške.
4. Atėjus rudeniui, vėl pradėjo ūžti kuliamosios.
5. Automašina suka į kelią, vedantį Linksmalaukio pusėn.

28. Kuriame iš šių sakinių taisyklingai atskirtos vienuosė sakinio dalys?

1. Ėjo audringos ir triukšmingos, karštos, priešrinkiminės dienos.
2. Laukuose kažkas švilptelėjo, ar šuktelėjo.
3. Saulė, mėnuo ir žvaigždės – visi jie pasislėpė danguje.
4. Jiems, užsieniečiams, buvo pasiūlyta susipažinti su vietove.
5. Kiti augalai dygo ir augo dugne, ir jų lapai buvo panašūs į virkščias.

29. Kuriame iš šių sakinių taisyklingai išskirtas įterpinys?

1. Tuomet manyta, kad sausumos tiltai nugrimzdo į jūrą.
2. Ilgą kelio galą vyrai jojo tylėdami ir, galima sakyti, neskubėdami.
3. Vargas man, berneliui, svetimoj šalelėj.
4. Ši mintis, toli gražu, nebuvo nauja.
5. Nurimk, broliuk, prisitaikysi, priprasi ir gyvensi.

30. Kuriame iš šių sakinių taisyklingai atskirtos vienuosė sakinio dalys?

1. Širdyje rungėsi pyktis ir apmaudas, pasibjaurėjimas ir gėda.
2. Išilgai ir skersai aš išvaikščiojau pasakų kraštą, ir išaudžiau dainų ir eilėraščių margąjį raštą.
3. Ir tirpsta, tirpsta spinduliuos kančių ir rūpesčių raukšlėlės.
4. Ne meilė jums į rūščią širdį šneka, tiktai garbės užgaautos apmaudai.
5. Ir tikėjo ir netikėjo Jonas skerdžiaus žodžiais.

31. Perrašykite skliaustuose pateiktus žodžius kartu arba atskirai.

1. Atimti kitam malonumą dėl savojo (ne, teisinga)_____.
2. (Ne, uogauti)_____ mes išėjome.
3. (Te, būnie)_____ toks poeto likimas.
4. Jei kitąmet važiuosi pro šalį, tave (gal, būt) _____ jau pasitiks mano vaikai.
5. Kelionė buvo (ne, ilga)_____.
6. Visa tai (per, daug)_____ gražiai skamba, kad būtų teisybė.

- 7 (Ne, pyk)_____ gerbiamoji, ir pasakyk, (kas gi)_____ nutiko.
8. O (kažin, kur)_____ dangaus vidury mėlynas paukštis verkia.
9. (Ne, visos)_____ žaizdos gyja be randų.
10. Už upės (kur, ne, kur)_____ sumirgėjo žiburiai.
11. Prie savo namų Ilzė pastebi (kažin, ką)_____ judant.
12. Iškyla buvo (ne, kokia)_____.
13. Čia (tur, būt)_____ daug kas yra lankęsis.
14. Jis buvo (vis, dėl, to)_____ geras šunytis, o pyko ant visų tik (dėl, to)_____, kad buvo visai išbadėjęs.
15. (Mes, gi)_____ visi supratome, (dėl, ko)_____ Justinas prašėsi paliekamas, bet (ne, žinojome)_____, kaip jam padėti.

32. Perrašykite skliaustuose pateiktus žodžius kartu arba atskirai.

1. Oras buvo (ne, šaltas)_____, (net, gi)_____ labai vasariškas.
2. Sakoma, kad (ne, laimė)_____ gera mokykla.
3. Niekada (ne, per, vėlu)_____ gyventi.
4. Jam (ne, darbas)_____ rūpi, o pramogos.
5. Atsarga gėdos (ne, daro)_____.
6. Motiejuk, (kas, gi)_____ tau dabar?
7. (Kaži, kas)_____ pabarbeno į langą.
8. O (kur, gi)_____ jis gavo avilį?
9. Dabar jo rankos (ne, be, taip)_____ drebėjo.
10. Tai (ko, gi)_____ taip neries iš kailio?
11. Po savaitės Rasutė (vis, dėl, to)_____ išsirengė namo.
12. Matininkai (ne, atėjo)_____, bet atvažiavo.
13. Tai šleivojo (ne, be, jaunas)_____ žmogus.
14. (Ne, vilties)_____ pagautas žmogus kartais pats (ne, be, žino)_____ ką daręs.

15. Norint pasiekti užsibrėžtą tikslą, praktiškumo reikia (ne, mažiau) _____ kaip žinių.

16. Valdymo našta (te, pasiima) _____ savo pečiams Kęstučio sūnus – jam vienam tik (te, galiu) _____ užleisti savo vietą, bet ne Jogailai ir (ne, kuriam) _____ kitam broliui.

33. Perrašykite skliaustuose pateiktus žodžius kartu arba atskirai.

1. Niekada nesikreipk į kitą (dėl, to) _____, ką gali padaryti pats.
2. Deja, (ne, visi) _____ manęs klausydavo.
3. Dabar (ne, be, tie) _____ laikai.
4. Namai jau (ne, be, toli) _____.
5. (Ka, gi) _____ žadi veikti, dukrele?
6. Jis (ten, pat) _____ (te, be, dirba) _____.
7. Jaučiuosi (kažin, kuo) _____ prasikaltęs seseriai.
8. Ne, jis (ne, dainuoja) _____, o verkia.
9. (Per, daug) _____ (ne, bark) _____ ir (ne, gąsdink) _____.
10. (Kokia, gi) _____ ten paslaptis, jeigu niekas jos (ne, žino) _____?
11. (Ne, veltui) _____ virš Medvėgalio plaikstosi ugnys.
12. Lietus merkia ir merkia, rodos, jam (nė, galo) _____ (ne, be, bus) _____.
13. Aš (net, gi) _____ (ne, norėjau) _____, kad jis raustųsi po lentynas.
14. Žmonių (ne, daug) _____, ir vakarieniauti turėtų būti jauku, gera.

34. Perrašyti skliaustuose pateiktus žodžius kartu arba atskirai.

1. (Kas, gi) _____ užuolaidą judina lango, kieno balta rankelė?
2. Jis pakartojo klausimą kitais žodžiais – (vis, viena) _____ (ne, supratau) _____.
3. Visa dėdės šeimyna šiuo atsitikimu (ne, paprastai) _____ susidomėjo.

4. (Ne, vakar)_____ ir (ne, šiandien)_____ apie tai jau buvo kalbama.
5. (Per, greit)_____ atvėso oras.
6. (Tė, kiekvienas)_____ parašys po ketureilį.
7. Jeigu džiaugsmo kiek nori turėtum, jo (vis, tiek)_____ (ne, užtektų)

-
8. Sodas (ne, tik)_____ darbo, bet ir poilsio vieta.
 9. Šie žodžiai Mackevičių, matyt, (ne, visai)_____ įtikino.
 10. Dėl vaikų (ne, atsargumo)_____ galėjo įvykti (ne, laimė) _____.
 11. Padvelkė (ne, be, šalčiu)_____, o malonia vėsuma.
 12. (Kada, gi)_____ pagavai lauke vėją.
 13. Staiga (ne, savo)_____ balsu suklinka Evė.
 14. Tasai patalų kalnas veikia (kaž, kaip)_____ raminančiai, (kad, net) _____ pasnausti norėtusi.
 15. Na, (kur, gi)_____ tamstos piemuo?

35. Kur reikia, padėkite skyrybos ženklus.

1. Ačiū Mindaugai už tokius gerus žodžius.
2. Atėjo ruduo liūdnas nelaimingas.
3. Taip aš norėjau su juo pasikalbėti.
4. Šuo ištikimiausias žmogaus bičiulis.
5. Obelys svarino vaisiais aplipusias šakas.
6. Mes prisirišame prie žmogaus parodžiusio mums gerumą.
7. Tokia matyt lietuvių prigimtis be dainos jis gyventi negali.
8. Juk tu žinai seną žmonių išmintį kas kaltas aiškinasi tik kumščiais.
9. Pasak legendos kadaise į šį kraštą įsiveržė mongolai.
10. Dzūkijos keleliai ežerai miškėliai viskas įausa į įvairių sričių menininkų rašytojų muzikų tapytojų kūrybą.

36. Kur reikia, padėkite skyrybos ženklus.

1. Aš esu tik žmogus o jums reikia didvyrių.

2. Kad ir kaip prašytų neisiu.
3. Povilas daug žinojo nes buvo už mane gerokai vyresnis.
4. Pasakyk man vėjau ką esi žadėjęs.
5. Skruzdė begerdama įkrito į vandenį.
6. Laukuose fermose ir dirbtuvėse visur virė darbas.
7. Pro langą pamojau ranka bet atrodo jie manęs nepastebėjo.
8. Kai žmogus nežino į kuri uostą plaukia joks vėjas nebus palankus.
9. Darbas mus apsaugo nuo trijų didžiųjų blogybių nuobodulio ydų ir skurdo.

10. Iš gimnazijos kur mokėsi jo sūnus tėvas gavo keistą ir nesuprantamą laišką laiške buvo rašoma kad jo sūnus antros klasės mokinys kažkur dingęs ir nebelankąs mokyklos.

37. Kur reikia, padėkite skyrybos ženklus.

1. Tu visokių žmonių sutiksi pasaulyje Tomai.
2. Pavasaris barsto o ruduo renka.
3. Zoologija arba gyvūnų mokslas yra visiems žinotinas.
4. Įrodyk Mantai kad tu ištikimas tėvų žemei.
5. Lėtais žingsniais išsuku iš kelio ir užlipęs į mažą senais beržais apaugusį kalnelį atsisėdu.
6. Mūsų nuomone jei negali apie ką pasakyti kokį gerą daiktą tai verčiau tylėk.
7. Kalbėti bet kaip tai reiškia ir mąstyti bet kaip netiksliai netaisyklingai.
8. Jei turi protą mokykis ko nors nes protas be mokėjimo kūnas be drabužio žmogus be veido.
9. Neklysta tas kuris nieko nedaro nors tai ir yra didžiausia klaida.

38. Kurioje eilutėje visi žodžiai turi nosinę raidę?

1. Gal(a,a)stuvus, gr(a,a)sinti, k(a,a)snis, l(i,i,y)sti (į ką nors), sudr(a,a)skė.
2. Spr(ę,e)sti, sk(u,u)sti, gr(ę,e)sia, šv(ę,e)sti, dr(i,i,y)sta.
3. Sp(a,a)stai, sp(ę,e)sti, dr(a,a)suolis, dr(ę,e)skia, pasir(i,y)žti.
4. Tr(a,a)šos, dr(a,a)sko, g(a,a)sdinti, t(a,a)syti, t(ę,e)sėti.
5. L(a,a)stelė, gr(a,a)žinti (skolą), (a,a)sotis, k(a,a)sti, sušl(a,a)ma.

39. Kurioje eilutėje visi žodžiai rašomi su y?

1. T-rimas, sąm-šis, dv-n-s, g-v-bė, -dingas, išl-d-tas, įgr-sta.
2. G-n-ba, ž-n-nas, -noris, -patumas, gr-žimas, įk-rėti, gręž-n-s.
3. Sul-sęs, nedr-stantis, gr-bštelėti, įgr-sęs, drož-n-s, st-gis, t-ška.
4. Bl-ksėti, b-rėti, t-ld-ti, praž-dęs, -št-sęs, virš-jantis.
5. B-rėti, dr-sta, sant-kis, ž-n-s, atsk-ris, įm-gis, gr-žti.

40. Kurioje eilutėje visi žodžiai rašomi su j?

1. Vari-antas, archa-izmas, vidu-, už-austi, inici-atorius, p-austiklis, geni-alus.
2. Idi-oma, aukci-onas, valeri-onas, hero-iškas, p-uvenos, ma-oras, atel-ė.
3. Kristi-onas, prap-ova, archa-inis, kati-onas, mili-onas, pavil-onas, idė-iškas.
4. Sub-ektas, jubiliė-inis, radi-as, fo-ė, diferencii-alas, geni-alus, Toki-as.
5. Valeri-onas, b-aurybė, ma-onezas, opi-umas, hero-ika, ob-ektas, jubiliė-us.

41. Kurioje eilutėje visi žodžiai parašyti taisyklingai?

1. Sukūriai, bąlant, gęsta, gesdavo, pjuvenos.
2. Rūgžtis, šąlas, tąsyti, išbalusi, vynyinkystė.
3. Atlydys, drūtgalyš, bezdžionė, skrybėlaitė, žabała.
4. Sambrūzdis, baugščiai, mažta, žus, skruždžių.
5. Pagyrūnas, septynmylis, mastas, siųs (*laisška*), graso.

42. Kurioje eilutėje visi žodžiai rašomi su nosinėmis raidėmis?

1. Su pirm(a,a)ja, tav(ę,e), nauj(a,a)jai, š(i,i)kart, sav(a,a)sias.
2. Vien(a,a)kart, maž(a,a)jai, raudon(u,u)jū, nešt(u,u), sav(ę,e)s, tav(a,a)sias.
3. Esanči(a,a)ja, maž(a,a)sias, mokyt(u,u)si, dėmėt(a,a)jam, pirm(u,u)jū, sunki(a,a)jai.
4. Rūpint(u,u)si, ein(a,a)s, sukam(a,a)jį, rašyt(u,u), man(ę,e)s, kreipim(a,a)si.
5. Sav(a,a)jį, artim(a,a)jame, bėgdav(ę,e)s, būsim(a,a)ja, alkan(a,a)jam, nešt(u,u).

43. Kurioje eilutėje visi žodžiai rašomi su -ū-?

1. R-kykla, s-puoklės, br-kšnys, dži-vėsis, angliar-gštė, įsp-dingas, tr-nėšiai.
2. B-riuoti, b-vimas, nusi-stas, b-tybė, ž-tb-tinis, li-dytojas, gl-duma.
3. Si-stuvas, steb-klas, gr-stūsi, apži-ra, past-mėti, gl-dinti, atod-sis.
4. P-vimas, pos-kis, neb-vėlis, st-mėjas, atotr-kis, poj-tis, si-las.
5. Įsi-tis, saj-dis, k-rikas, k-rinys, gri-vėšiai, kl-pti, past-mėti.

KIRČIAVIMO UŽDUOTYS

1. Pabraukite kirčiuotus skiemenis.

Žmogaus vertės tema egzistuoja nuolat keičiant jos pavidalą, pasinaudojant poetinio performulavimo principu, kurį reikėtų laikyti pagrindine medžiagos komponavimo, stilistinio įkūnijimo priemone. Stengdamasis apčiuopti, įvardinti herojaus ar kurio personažo jauseną, emocines reakcijas, pasąmonės impulsus ar kokį kitą sunkiai apibrėžiamą reiškinį, autorius nuolatos pasitelkia metaforiškąjį apibūdinimą, ir tai nėra koks savitikslis kalbos ornamentavimas, bet vienintelis būdas artėti prie realybės, adekvačiau išreikšti tai, kas išsprūsta, lieka nepasakyta tariant įprastą žodį.

2. Pabraukite kirčiuotus skiemenis: vienu brūkšniu trumpuosius, dviem – ilguosius.

Rinkimasis tarp gyvenimo ir mirties iš tiesų yra pagrindinė alternatyva. Tai yra alternatyva tarp produktyvumo ir destruktivumo, tarp galėjimo ir negalėjimo, tarp dorybės ir ydos. Humanistinei etikai visi blogi siekimai yra nukreipti prieš gyvenimą, o visi geri – padeda gyvybės išsaugojimui ir plėtrai. Pirmas mūsų žingsnis, sprendžiant destruktivumo problemą, – išskirti dvi neapykantos rūšis: racionalią, „reaktyvinę“, ir racionalią, „nulemtą charakterio“. Reaktyvinė racionali neapykanta yra asmens reakcija į grėsmę jo paties arba kito asmens laisvei, gyvybei ar idėjoms. Jos prielaida yra pagarba gyvenimui. Racionali neapykanta turi svarbią biologinę funkciją: ji yra efektyvaus veiksmo, padedančio apsaugoti gyvybę, atitikmuo. Ji yra ne siekimo gyventi priešybė, o palydovė.

3. Remdamiesi žodžio galo taisykle ir jos išimtimis, sukirčiuokite pateiktus žodžius.

Atašė, atkaltė, anomis dienoms, aukštupys, baigmuo, bandinys, baublys, bėglys, blizgesys, brydė, brėžinys, čiurkšlė, dalmuo, dalinys, dar, darinys, daug, dermė, dėl, dėmesys, gal, garbė, garvežys, gelmė, giesmė, gretimais, ieškinyš, jam, jaunavedys, jei, jo, jog, junginys, jungė, juodiems, kablys, karys,

kartelė, karpinys, kasinys, keturiems, kiek, kol, kur, lankstinys, liemu, likinys, lygmuo, linoraižinys, maltuvė, man, mirgesys, namo, niekados, pamečiui, panemunė, paragė, pašalė, per, plyšys, plotmė, prie, pusiau, radinys, srovė, sau, sudiev, taip, tau, tokie, uoslė, vėl, virš, voverė.

4. Remdamiesi daugiskaitos kilmininko–naudininko kirčio vietos taisykle, sukirčiuokite šių žodžių vietininkus.

Aukštupiams, angoms, apžvalgoms, apklausoms, audeklams, atvaizdams, atramoms, dobilams, darbams, dariniams, knygoms, langams, lankoms, lietuoms, mokykloms, medžiams, naktims, naktelėms, nuožulnumoms, paraštėms, pašnekesiams, panemunėms, prarajoms, pratarmėms, praitims, skrybėlėms, sudėtims, sukuriams, sąrašams, tylumoms, užduotims.

5. Remdamiesi daugiskaitos kilmininko–naudininko kirčio vietos taisykle, parašykite ir sukirčiuokite tuos žodžių linksnius, kuriuose kirtis nušoka į galą.

Naujiena, mokinį, dilgėlę, poskyrį, rietuvę, darbdavį, stogdengį, gaišatį, derinį, kauburį, švyturį, uždavinį, programą, sėkmę, patiekalą, papuošalą, konkursą, invaziją, paskaitą, gamtą, daržą.

LEKSIKOS UŽDUOTYS

1. Prie šventimos kilmės žodžių, jeigu jie nevertotini, įrašykite pasirinkto tinkamo lietuviško atitiktens numerį.

1) Abzacas ____, 2) batarėja ____, 3) bidonas ____, 4) bormašinka ____, 5) babina ____, 6) balkis ____, 7) blicas ____, 8) bobslėjus ____, 9) brusas ____, 10) bucai ____, 11) diagonalė ____, 12) drelė ____, 13) demferis ____, 14) dačikas ____, 15) gvintas ____, 16) geska ____, 17) gliancas ____, 18) hotelis ____, 19) knopkė ____, 20) kolontitulas ____, 21) konusas ____, 22) kirka ____, 23) kelnė ____, 24) linzė ____, 25) marketingas ____, 26) mankiatas ____, 27) maštabas ____, 28) menedžmentas ____, 29) mufta ____, 30) refleksas ____, 31) štiftas ____, 32) šplintas ____.

Žodžiai: 1) blykstė, 2) blizgesys, 3) daviklis, 4) elementas, 5) futbolo batai, 6) įstrižainė, 7) kaištis, 8) kūgis, 9) kirtiklis, 10) lėšis, 11) ledrogės, 12) pastraipa, 13) sija, 14) ritė, 15) tašas, 16) grėžtuvas, 17) slopintuvas, 18) rankogalis, 19) atlankas, 20) mastas, 21) mentė, 22) mova, 23) puslapinė, 24) antraštė, 25) papetė, 26) rinkodara, 27) sriegis, 28) sprauptukas, 29) smeigtukas, 30) vadyba, 31) valdymas, 32) vielokaištis, 33) viešbutis.

2. Apibūdinkite žodžių grupes ir, jeigu reikia, pertvarkykite jų klasifikaciją. Nevertotiniems žodžiams pateikite pakaitalų.

<i>Tarptautiniai žodžiai</i>	<i>Naujosios svetimybės</i>	<i>Barbarizmai</i>	<i>Hibridai</i>	<i>Savi žodžiai</i>
biznesmenas	biskis	Imatrikuliacija	Atspara	galerėja
hotdogas	biednas	Improvizacija	Ėminys	loterėja
imidžas	bantas	Inhaliacija	Prieiga	bordavas
imeilas	bukietas	Indiferentizmas	kabė	kerzavas
čipsai	brudas	Indoeuropeistika	išpuva	smėliavas
ofisas	bliūdas	Indulgencija	nuosvyra	bėdavoti
miusliai	gvintas	Inkubacija	nuosėdos	meistravoti
pabas	kalnieriūs	Inkvizicija	nuolinkis	dadėti
presa	knopkė	Mizantropija	įtaka	daleisti
preskonferencija	pakpė	Mnemonika	papetė	dasiprotėti
pampersai	plėmas	Mobilizacija	paruoša	mokslinčius
rolikai	plintusas	Modernizmas	glaistas	nedakpės
rolskeitai	pundas	Nomenklatura	pasiūla	nedateklis

skinhedas tapkės tyneidžeris hepiendas	šlanga tormozas tomatai žilka	Niveliacija Reformacija Redukcija Refrigeratorius	paskola paskata sąranka sankloda	cukrinyčia etažerka mašinka univerka
---	--	--	---	---

3. Pateiktuose sakiniuose yra nevertotinių svetimų kilmės žodžių. Iš siūlomų žodžių sąrašo raskite jiems pakaitalų.

1. Solidžios firmos ar bendrijos savo serviso nereklamuoja, nieiško ir atsitiktinių klientų. 2. Mes pateikiame visą įrangą lokaliems ir globaliniams tinklams sukurti: serverius, lokalaus tinklo adapterius. 3. Parduodami nauji automobilių aksesuarai. 4. Šiandien labai trūksta išmanančių ekonomikos, verslo bei antreprenerystės pagrindus. 5. Remontuojame importinę audioaparaturą. 6. Lietuvos reklamos agentūra organizuoja audioklipo konkursą. 7. Šiandien, o tai, beje, tinka ir Lietuvai, audiovizualinės visuomenės informavimo priemonės pateko į negausaus elito visagalių, įgavusių iki šiolie neregėto masto asmeninę bei politinę valdžią, rankas. 8. Šeštadienį sostinėje įvyko tradicinis baikerių sezono atidarymas. 9. Gaminame bukletus, blankus. 10. Antrojo country festivalio techninis atlikėjas buvo „Popcentras“. 11. Lietuvos nacionalinė futbolo rinktinė čarteriniu reisų išskrenda į Seviliją. 12. Žinynas taps praktinė knyga biržų darbuotojams, brokerinėms kontoroms, dilerių tarnyboms. 13. Mūsų raštinės reikmenų salone jūs galite įsigyti kompiuterių, diskečių. 14. Kita mūsų darbo sritis – mes esame ir kompiuterių distribucijos firma. 15. Siūlome įsirengti domofonus. 16. Kai griuvo „geležinė uždanga“, baigėsi egzodo literatūros epocha. 17. Ateityje numatoma pardavinėti ir vengrų gamybos ekskliuzyvinis baldus. 18. Nebrangiai įstikliname erkerius. 19. Patekti į tą kompiuterio failą, kur saugoma slapta informacija, sunku. 20. Kitų maisto produktų fjučerių kotiravimas kito labai nedaug, nes reikšmingesnių biržininkams naujienų tiesiog negauta. 21. Reklaminių „delikatesų“ klipą ypač pamėgo televizija. 22. Iš papuošalų vis dar madingi klipsai, ypač ilgi, spalvoti, panašūs į medinių karolių vėrinius, ir pakabukai.

Žodžiai: aussagai, balkonai, būsimieji sandoriai, diskeliai, garso aparatūra, garsinės regimosios priemonės, garsinis klipas, išėivija, išskirtinis, ypatin-

gas, kaimiška muzika, lankstinukai, nuomojamas, paskirstymas, paslaugos, pasaulinis, platinimas, priedai, prekybos agentai, rinkmena, reikmenys, rokeriai, reklaminis filmukas, suderintuvai, telefonspynė, valdytuvai, vadovavimas, vadyba, užsakomasis, vietinis, vertinimas.

4. Iš skliaustuose pateiktų žodžių pasirinkite tuos, kurie vartojami tinkama reikšme.

1. Tai (*nesiriša, nesiejama*) su automatizuoto projektavimo sistemomis. 2. Šiuo darbu (*apimti, aprėpti, išnagrinėti*) veiksniai (*iššaukia, sukelia, nulemia*) elektromagnetinio daviklio kaitą. 3. Tokių darbo rodiklių pasiekti padėjo geras/gera (*įrenginių tvarkymas, servisas, aptarnavimas, priežiūra*). 4. Reikia laiku atlikti (*einamąjį, bėgamąjį, smulkųjį, nuolatinį, eilinį*) remontą. 5. Tikrinama, ar tinkamai (*naudojamos, įsisavinamos, įdiegiamos*) naujiems įrenginiams įsigyti skirtos lėšos. 6. Pagrindiniu veiksmiu (*lemiančiu, sąlygojančiu, apsprendžiančiu*) paankstinimo efektyvumą, yra laikas, kada trikdys užfiksuojamas. 7. PC2 negali tiek atidaryti vožtuvo, kad (*atkurtų, atstatytų, atnaujintų, renovuotų*) stabilia/stabilų (*būklę, būseną, stovį*). 8. (*Pilnai, galutinai, iki galo, visiškai*) atidarius vožtuvą, – valdymo laikas pailgės. 9. Šis programinis paketas (*naudojamas, vartojamas, eksploatuojamas*) (*eilėje, daugelyje*) mokymo kursų, (*vedamų, skaitomų*) Kauno technologijos universitete. 10. Be to, blokas ne tik (*nuskenuoja, nuskaito*) analoginį signalą, bet ir keičia mastelį vartotojo (*užduotame, pasirinktame, numatytame, priimtame, užsiduotame, nurodytame*) diapozone. 11. Norint kryptingai (*naudoti, vartoti*) šį paketą sintezei, reikia gerai (*žinoti, mokėti, išmanyti*) valdymo teoriją. 12. Šie mechanizmai yra (*nuolat, pastoviai*) veikiami temperatūros. 13. Vienas toks kompiuterio (*sukurtas, pateiktas, išduotas*) vaizdas parodytas 20 pav.

5. Kurie svetimos kilmės žodžiai pavartoti tinkamai?

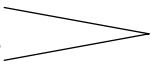

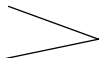
1. Sunku gyventi, kai moki atpažinti *falšą*.
2. Tuomet mes itin domėjomės *mnemonika*.
3. Lietuvos *fermeriai* didesni kapitalistai negu amerikiečiai.
4. Mėgstu dirbti šeštadieniais savo *fazendoje*.
5. Šiuo metu ypač perspektyvus *farmacijos* mokslas.

6. Kuriuose sakiniuose nėra žodžių reikšmės klaidų?

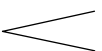
1. Dalyką *įsisavinti* palengvina pratimai.
2. Organizmas *įsisavina* deguonį ir išskiria anglies dioksidą.
3. *Nesisavink* to, kas ne tavo.
4. Reikia *įsisavinti* skirtumą tarp lygčių.
5. Rašybos *įsisavinimas* buvo analizuojamas ir nustatomas dvejopai.

7. Pasirinkti tinkamą žodžių junginį

Kas?

1. A. Kas tai
B. kažkas negera vyksta mūsų kieme.
2. A. Kažin kas
B. kažkas tai
C. kažkas beldžiasi žingsniai...
A. kažkieno
B. kažkieno tai
3. A. Kas liečia mane,
B. Dėl to aš niekuo dėtas.

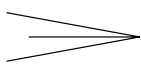
Kur?

4. Išlipame A. sekančiame sustojime;
B. kitoje stotelėje.

8. Kuris žodis tinka?

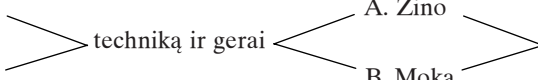
1. Vaistus: A. Naudojame. B. Vartojame. C. Priimame.
2. Dviračių sportą jis ypač: A. Mylėjo. B. Mėgo.
3. „Žalgiris“ laimės? A. Tikrai! B. Tiksliai!
4. Koks uždavinio atsakymas: A. Gavosi. B. Išėjo?
5. Ryšiai tarp mūsų: A. Tąprūs. B. Glaudūs.
6. Dėl to jam: A. Nepriekaištauk. B. Neišmetinėk.
7. Tas vakaras bus: A. Pašvėstas. B. Skirtas jubiliejui.

8. A. Matyt
B. Matomai
C. Turbūt

jau laikas tau apsispręsti.

9. A. Žino
Jis
B. Išmano

techniką ir gerai

A. Žino
B. Moka

anglų
kalbą.

ŽODŽIŲ DARYBOS UŽDUOTYS

1. Iš skliaustuose pateiktų priešdėlinių ir nepriešdėlinių žodžių parinkite tuos, kurie vartojami sakinio prasmę atitinkančia reikšme.

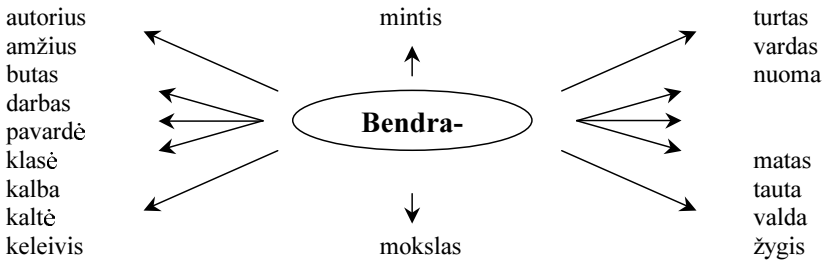
1. 33.2 paveiksle (*pavaizduotos, atvaizduotos*) dvi jungiamosios detalės. 2. Visų parametų skaitinės reikšmės nustatomos (*apmokymo, mokymo*) metu. 3. Sintezuojant kombinacijos schemas anksčiau buvo (*laikomasi, prisilaikoma*) vieno kriterijaus. 4. (*Praanalizavę; Išanalizavę; Paanalizavę*) atliktus darbus, padarėme išvadą. 5. Dauguma detalių (*išsidėvėjusios, susidėvėjusios, nusidėvėjusios*). 6. Žinodami jėgą (*apskaičiuojame, suskaičiuojame, išskaičiuojame*) masę. 7. Paruošiamoji operacija (*užgarantuoja, garantuoja*) silpno lauko kriterijaus (*prisilaikymą, laikymąsi, palaikymą*). 8. Oro temperatūra prie apgaubų (*palaikoma, laikoma, prilaikoma, nustatoma*) 40°C. 9. Siūlės (*pripildomos, užpildomos*) vien skiedinio. 10. Polistirenas (*atlaiko, sulaiko, išlaiko, prilaiko*) temperatūros svyravimus. 11. Toks buvo projekto autorių (*užmanymas, sumanymas*). 12. Tokiame sename pastate šiluma prastai (*užsilaiko, susilaiko, laikosi*). 13. (*Paskaičiavę, suskaičiavę, apskaičiavę*) pamatė, kad jie šiomet patirs daug nuostolių. 14. Brėžinyje (*neaprašyti, nesurašyti, neparrašyti*) laikiklio (*išmatavimai, matmenys*). 15. Tada (*apkraunami, įkraunami, pakraunami*) radiatoriai. 16. Daugiau nei prieš metus išlaikyta įskaita (*neužskaitoma, neįskaitoma*).

2. Iš skliaustuose pateiktų priešdėlinių ir nepriešdėlinių žodžių parinkite tuos, kurie vartojami sakinio prasmę atitinkančia reikšme.

1. Vaikiniai ir merginos aukštesniojoje technikos mokykloje (*mokosi, apmokomi, išmokomi, pamokomi*) reikalingiausių profesijų. 2. Būтина (*atreguliuoti, pareguliuoti, sureguliuoti, perreguliuoti*) šiuos sudėtingus mechanizmus. 3. Vamzdžiai (*atlieti, išlieti, nulieti*) iš nerūdijančio plieno. 4. Norint dirbti bokštiniu kranu, reikia (*prijungti, pajungti, įjungti*) vėjo greičio matavimo signalizaciją. 5. Baigę darbą (*išjunkite, atjunkite*) generatorių. 6. Mašina turi (*atlaikyti, išlaikyti*) šios srovės poveikį. 7. Statoriaus magnetolaidžio

(užpildymo, pripildymo) plienų koeficientas. 8. Pakeisto mastelio išėjimo signalas x_a (apskaičiuojamas, suskaičiuojamas, paskaičiuojamas, skaičiuojamas) pagal formulę. 9. Skaičiavimo rezultatai gali būti (atspausdinti, išspausdinti). 10. Gautus rezultatus palyginkite su generatoriaus indikatorių (rodmenimis, duomenimis, parodymais). 11. Norint sužinoti realią padėtį, reikėtų (atskirti, išskirti, atriboti, atskirai panagrinėti) didžiųjų ir mažųjų viešbučių užimtumą. 12. Prieš mūrijimą akmenis reikia gerai nuvalyti ir (praplauti, nuplauti, išplauti). 13. Gali būti naudojami vamzdinių apsaugai nuo užšalimo (neapsildomose, nešildomose) patalpose ar lauke. 14. Atstumo tarp plytų (nužymėjimas, atžymėjimas, pažymėjimas, žymėjimas). 15. Šiame susirinkime žmonėms pateikėme tikslesnius (paskaičiavimus, skaičiavimus, apskaičiavimus). 16. Tai (jungianti, apjungianti, sujungianti) daugybę dalykinių kongresų konferencija.

3. Padarykite sudurtinių žodžių.

4. Raskite ir ištaisykite nevartotinus dūrinius.

Ampervalanda, asbestcementis, asfaltbetonas, aklakelis, betonvežė, dvielis, dujokaukė, dūmtraukis, įstatymleidystė, jėgomatis, dailylentė, galvanotechnika, gelžbetonis, gręžvietė, grindjuostė, gudrondegutis, hidrometrija, kilovatvalandė, laisvadienis, liepsnalempė, metalokonstrukcijos, mūrvinės, pusautomatis, rėmjuostė, radiotechnika, santechkabina, saviroda, stereotelefonas, savimonė, superlaidininkas, sinchrosignalas, sklendėstabdžiai,

spraustlentė, šaltnešis, šviesofiltras, šviesjuostė, švieslentė, taksomotoras, telereportažas, vamzdžiapjovė.

5. Iš skliaustuose pateiktų žodžių parinkite tinkamus.

1. Šie neigiami požiūriai plečiasi ir tampa (*visa apimančiais, visaapimančiais, viską apimančiais*) negatyviais įsitikinimais. 2. (*Stambiaplokštiniai, stambiaplokščiai*) pastatai šiuo metu nėra paklausūs. 3. Jų paviršius labai atspindi (*šilumos, šiluminę*) energiją. 4. Čia pirmiausia reikėtų sumažinti (*drėgminę, drėgmės*) apkrovą. 5. Jei norite įjungti kompiuterį, paspauskite (*jungiklį, įjungėją*). 6. Proceso parametras įgauna naują stabilią vertę – vyksta (*saviišlyginimas, išsilyginimas*). 7. Statoriaus apvijos (*virštemperatūris, temperatūros perviršis*) apskaičiuojamas pagal analogišką formulę. 8. Oscilografo įėjimo (*perjungėjas, jungiklis, jungtukas*) jungiamas su skiriamuoju kondensatoriumi įėjimo grandinėje. 9. Acetono (*praskiediklis, skiediklis, praskiedėjas*) yra aštraus kvapo. 10. Paruošti dokumentai turi (*tarptautiniai, tarptautinį, tarptautiniu mastu*) naudojamų rekomendacijų statusą ir yra išleidžiami kaip standartai, techninės ataskaitos ar techniniai vadovai. 11. Krano (*techninė, technikinė*) apžiūra atliekama kartą per mėnesį. 12. Savo projekte pasirenku (*smulkiaserijinę gamybą, smulkių serijų gamybą, gamybą mažomis serijomis*). 13. (*Mikroklimačiai, mikroklimatiniai, mikroklimato*) parametrai cechuose turi būti tokie, kad garantuotų gerą darbuotojų savijautą. 14. Atšakų (*jungčių, sujungimų*) ir (*atsišakojimų, atšakų*) skaičius nustatomas pagal pavaros schemą.

6. Kurie priešdėliniai žodžiai vartojami taisyklingai?

1. Kursiniai darbai *priduodami* į katedrą nevēluojant.
2. *Priėjai* liepto galą.
3. Už *pravažiavimą* be bilieto baudžiama.
4. Netyčia *prasitarė* viską žinąs.
5. Ar *praūlgintuvas* nebus reikalingas?

7. Kurie priesaginiai žodžiai vartojami taisyklingai?

1. Tuo pačiu metu užsidaro galinio *išjungėjo* uždaromasis kontaktas.
2. Turi būti įžeminti įrenginiai ir jų *išjungėjai*.

3. Išsiaiškinta, kas buvo metalų korozijos *sukėlėjas*.
4. Į darbą priimsime du *krovėjus*.
5. Parduodami elektriniai oro *drėkintojai*.

8. Kurie priešdėliniai žodžiai pavartoti taisyklingai?

1. Gydytojas visą parą *suteikia* chirurgijos paslaugas.
2. Ši *apkalta* sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą.
3. *Apdraudžiame* gyvulius.
4. Perku drabužių *prisimatavimo* kabiną.
5. *Prisivirei* košės, tai ir srėbk.

9. Kurie sudurtiniai žodžiai taisyklingos darybos?

1. Perka paausuotas *radiodetales*.
2. Renginiui pajvairinti bus naudojama moderni *šviesotechnika*.
3. Šios *stoglentės* ne tik dekoratyvios, bet ir patvarios.
4. Nuo vaikystės domiuosi *radiotechnika*.
5. Parduoda *žemavožtuvį* variklį.

MORFOLOGIJOS UŽDUOTYS

1. Iš skliausteliuose pateiktų veiksmažodžio bendračių padarykite tinkamą dalyvį, pusdalyvį ar padalyvį.

1. Jau iš toli buvo matyti (blizgėti)_____ ledas.
2. Pasisakiau po metų (baigti)_____ gimnaziją.
3. (Atsisveikinti)_____ susėdom į vežimą ir išvažiuom.
4. Liepsnų (apšviesti)_____ kieme bėgiojo žmonės.
5. Jis viską galėjo iškęsti (neguosti)_____.
6. Saulei (leisti)_____, grįžo Marytė.
7. Bebrai (įsidrąsinti)_____ iškilo visai į paviršių.
8. Šeimininkui (atidaryti)_____ duris, gyvuliai pasileido į kiemą.
9. Žuvėdra (klykti)_____ nuskrido kranto link.
10. Verkia duona tinginio (valgyti)_____.
11. Mama, (pamatyti)_____ mus, labai susigraudino.
12. Vaikai (maudytis)_____ taškėsi vandeniui.
13. Nuo (pagelsti)_____ medžių krinta lapai.
14. Dar ilgiau būčiau (grožėtis)_____ paukščiu, jei ne ta kregždutė.
15. Vasarą jie keliai saulei (tekėti)_____.
16. Pro langą, (uždengti)_____ užuolaida, skverbėsi šviesa.
17. Visi sėdime (susimąstyti)_____, (žiūrėti)_____ į (plazdėti) _____ liepsną.

2. Iš skliausteliuose pateiktų veiksmažodžio bendračių padarykite tinkamą dalyvį, pusdalyvį ar padalyvį.

1. Staiga (išgąsdinti)_____ žvėrelis pasislėpė.

2. (Artėti)_____ žiema jau rodo savo nagus.
3. Saulius (džiūgauti)_____ grįžta į klasę.
4. (Papietauti)_____ keliavome toliau.
5. Lemiamas žingsnis (žengti)_____, ir kelio atgal nėra.
6. (Parašyti)_____ reikėjo patikrinti.
7. Mes grįžome (lyti)_____.
8. Adomėlis atsisveikino ir (šypsotis)_____ išėjo namo.
9. Garlaisis, (priplaukti)_____ prie uolos, sustojo.
10. (Leistis)_____ nuo kalno, kažkas trakstelėjo.
11. Bangos (putoti)_____ lekia viena po kitos.
12. (Išalkti)_____ elnė ėmė godžiai pešti žolę.
13. Benius jau buvo (eiti)_____, bet pamatė (ateiti)_____

Andrių.

14. Saulės (užlieti)_____ laukuose kilo rugiai (žadėti) _____ gerą derlių.
15. Adomui (pasibelsti)_____ į duris, Gediminas jau buvo (apsirengti) _____.
16. Pro (praslinkti)_____ debesis į (užmigti)_____ žemę žvelgė mėnulis.

3. Iš skliausteliuose pateiktų veiksmažodžio bendračių padarykite tinkamą dalyvį, pusdalyvį ar padalyvį.

1. (Norėti)_____ gerai gyventi, reikia gerai dirbti.
2. Visur (priminti)_____, kad rūkyti žalinga.
3. Katiną (pamatyti)_____, visi žvirbliai išsklido į pašalius.
4. Vėtra nulaužė prie kelio (augti)_____ liepą.
5. Ji mums papasakojo (negirdėti)_____ naujienų.
6. Taip ilgai (laukti)_____, gali ir kantrybės pritrūkti.
7. (Sužinoti)_____ teisybę, jis nenuleido rankų.
8. Ir eina vargšas (klausinėti)_____, kodėl jis nieko (neturėti) _____.

9. Aš išėjau saulei (tekėti) _____, o grįžau jai (leistis)

10. Ieva (nustebti) _____ trūktelėjo pečiais.

11. Algis įsmeigė (klausti) _____ žvilgsnį.

12. (Sutemti) _____ vaikai sumigo.

13. Žmonės (prakaituoti) _____ pjovė (nunokti) _____ javus.

14. Sumanymas buvo (vilioti) _____, tačiau (pradėti) _____ darbą, paaiškėjo, kad jį realizuoti bus nelengva.

15. (Suklysti) _____ žmogui reikia padėti.

16. Tai mano (mėgsti) _____ daina.

4. Iš skliausteliuose pateiktų veiksmažodžio bendračių padarykite tinkamą dalyvį, pusdalyvį ar padalyvį.

1. Talentingam, darbą (mylėti) _____ žmogui nėra kliūčių.

2. (Pažinti) _____ savo silpnumą, žmogus tampa stiprus.

3. (Norėti) _____ bent truputį žinoti, reikia daug mokytis.

4. Gražina nubėgo (juoktis) _____.

5. (Žydėti) _____ vyšnios priminė sniegą.

6. Prieš (išvažiuoti) _____, ateisime atsisveikinti.

7. Jie išsiskirstė, nieko (nesutarti) _____.

8. (Stengtis) _____ neatsilikti, mes pasiekėme puikių rodiklių.

9. Niekas nepastebėjo jų (ateiti) _____.

10. (Praslinkti) _____ metams, mes vėl susitikome.

11. Visi nutilo, (klausytis) _____ lakštingalos giesmės.

12. (Grįžti) _____ iš mokyklos, radau (ateiti) _____ tėvą.

13. Kojos pasidarė sunkios, vos (pakelti) _____.

14. Ėjo kartą žmogus pro tą (užkeikti) _____ kalną.

15. (Eiti) _____ per girią, žmogus pamatė arklį, (įklimpti) _____

į raistą.

16. Kambarėje stovėjo baltai (pakloti) _____ lova.

17. Tik gamtoje jūs pasidžiaugsite (blėsti) _____ rudens spalvomis.

18. Jeronimui (išeiti) _____, motina dar ilgai žiūrėjo į duris.

19. (Galvoti) _____ apie ateitį, mus apima nerimas.

5. Raskite ir ištaisykite klaidas.

A. Linksmi dainuojant, pasiekėme namus.

B. Smagiai besišnekučiuojant, kelionė neprailgo.

C. Gražą tikrinau, neatsitraukus nuo kasos.

6. Ištaisykite klaidas.

A. Išnagrinėjus (=.....) eismo nelaimės, matome, kad žūsta daug jaunų vyrų.

B. Norint (=.....) išvengti nemalonumų, turėtume būti atidesni.

C. Kad apsisaugojus (=.....) nuo avarijos, vairuotojai turi pasirinkti saugų greitį.

D. Lengvabūdiškai elgiantis (=.....) gatvėje, ne vienas pakliūva po ratais.

E. Petraitis, jam pačiam prašant (=.....), perkeltas į kitą mokyklą.

7. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

ant, apie, be, į(3), iki(3), iš, nuo(3), pas, per, po, prie(4), prieš(2), pro, su(2), sulig, tarp, ties, už, viršum

1. Gamta prisiderina _____ žmogaus nuotaikos.

2. Saulė jau gerokai pakilo _____ miško.

3. Tas milžinas buvo _____ bokštu.

4. _____ beržo šakų krito didelės žalios ašaros.

5. Stasys pasiūlė Mortai užėti _____ tave.

6. Dažnai jam pačiam reikėjo _____ žmones raudonuoti.

7. Dabar _____ visus labiausiai manęs laukia Gintaras.

8. Greitaiėjau _____ miestelį, stengdamasis nežiūrėti į apsiblausiusius langus.

9. Garbė turėti vertę _____ garbingų žmonių.
10. _____ rudens neparvažiuosiu.
11. Greit bus vakaras – saulė _____ laidos.
12. Veidai paraudo _____ rasos, bangų rasos ledinės.
13. Mirė Aras, _____ kalnus, saulę besvajodamas.
14. Žodžiai, slėgę krūtinę, patys nesulaikomai išsiveržė _____ ilgesiu ir neapykanta.
15. Elenos galva buvo aprišta nosine, kurioje _____ smilkiniu raudonavo nedidelė dėmelė.
16. Ji greitai ir gerai išmoko tarnautojos rolę, kurią kažkada pats repetauau _____ veidrodį.
17. Aš dar _____ kelnių laksčiau, kai Rokas _____ tėvu naktigonėn jodavo.
18. Mama _____ vonios išsitraukė sudedamąją lovelelę, pastatė ją _____ mano sofas.
19. Žvirbliai visu debesiu pakilo _____ vyšnios viršūnės ir persikėlė _____ daržinės stogo.
20. Širdis _____ sodžių gimtajį nuves, kur žalumos ir saulės _____ valiai.
21. _____ kiek laiko antelė antrą kartą prašvilpė man _____ galvą ir ši sykį nukrito beveik _____ pat mano kojų.
22. Tęsiasi nusitęsia pirmosios vagos _____ aukštumėlę, _____ slėnį, _____ pat Mūšos.

8. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

ant, apie, aplink, be, dėl, į(3), iki, iš(2), nuo(3), pas, paskui, per, po, prie(3), prieš(2), pro, su(2), sulig, tarp, ties, už

1. Mama, tu dar kepi duoną _____ ajerų?
2. Baltaskariai debesėliai _____ padangę irias.
3. _____ srovę sunku irtis.
4. Sekiojimas _____ ariantį tėvą berniukui patiko.

5. Motina surado Povilą _____ gimines ir parsivežė.
6. Šventąja daug vandens _____ marias nubėgo.
7. Medis didumo _____ kalnu.
8. O gandrai _____ gluosniu sukasi ratu.
9. _____ sodybas stūksojo nykūs, apdegę medžiai.
10. Ilsta man rankelės _____ sunkių darbelių.
11. Iš lėto Monika apsiprato _____ vaiko.
12. _____ manęs gali ir neateiti.
13. Aš laikau savo gyvenimo laime, kad visos audros ėjo tarsi _____ mane.
14. Kartą ankstyvo rudens rytą tvėriau _____ namus tvorą.
15. Tartum grynu auksu lyja _____ giedro dangaus.
16. Žmonės _____ gera atsimoka blogiu todėl, kad kito gerumą laiko savo pačių nuopelnu.
17. Juodos akys _____ baime žiūrėjo _____ žvejį.
18. Sėdžiu slėptuvėje _____ didžiule egle, _____ pat raisto.
19. Juras išsėdėdavo _____ vidurnakčio ir dažnai _____ pirmaisiais gaidžiais grįždavo namo.
20. Rapolas šokte įšoko _____ kelnes ir nušlepsėjo _____ galinio lango.
21. Mudu sėdėjome vienas _____ kitą _____ žiūrovų, ir vaidinti vien tik sau buvo labai sunku.
22. Įsispraudęs _____ malkų, Juras stengėsi atšaldyti galvą _____ liūdnu minčių.
23. Ji žinojo tą lieptą, _____ kurio meškeriodavo Mikutis, ir neapsiriko: ilga meškerė jau kyšojo _____ meldų.

9. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

ant, apie, arčiau, be(3), į(2), iki(2), iš, nuo(3), pas, per, po(2), prie(3), prieš(2), pro, su(2), sulig, ties, už(2)

1. Dėk žodį _____ žodžio – turėsi žodyną.
2. Peizažas _____ autobuso langą mane erzina ir slegia.

3. Berželis ėmė silpti _____ karštos pietų saulės.
4. Jo broliai tarnavo _____ turtingus ūkininkus.
5. _____ kelių dienų ledas sukaustys upę.
6. Kas moka _____ žmogaus prieiti, moka ir nueiti.
7. Kurmis _____ ereliu bendros kalbos neras.
8. Nenorėdavau daryti gėdos _____ draugus.
9. _____ paliovos niekinamas žmogus praranda savigarbą.
10. Visi _____ vienu susirinko.
11. Elena vėl pažvelgė į motinos fotografiją, kabančią _____ lova.
12. Gelbėjimo darbuose dalyvavo _____ šimtas malūnsparnių.
13. _____ tos dienos ji ypač prisirišo _____ manęs.
14. Klampūs rudenį arimai – juodas purvas _____ ausų.
15. Visai _____ pjūties metą, pačiame karštymetyje, pavakary, pakilo tolumoj saulėlydžio krašte mažas debesiukas.
16. Skirvailis palydėjo ją _____ namų.
17. Brangesnė laimės dienelė pragyventa nei šimtas naktelių _____ rūpesčių neišmiegotų.
18. Paskui mus nuvedė _____ švarią valgyklą _____ senoviškais baldais.
19. Lapai krito ir leidosi _____ žemės, šlamėjo _____ mūsų kojomis.
20. _____ mažų dienelių augau _____ tėvelių.
21. Atsidėkodamas _____ pažada, Gintaras tučtuojau mane įvedė _____ savo paslapčių ir sumanymų pasaulį.
22. _____ šalčius kurapkėlės glaudžiasi _____ namų.
23. Paslaptینگasis žvejys _____ pirmo žvilgsnio pasirodė kiek mažėlesnis net _____ varnėną.

10. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

ant, apie(2), be, dėl, į(2), iki(2), iš(2), nuo(2), pas, paskui, per, po, prie(2), priešais, pro, su(2), sulig, tarp, ties, už(2), virš

1. Talento motoras dažnai stipresnis _____ visą mechanizmą.
2. Vaikas nusekė _____ tėvą.

3. Nespręsk _____ derlių _____ želmens.
4. Užėsiu dar _____ redaktorių ir galėsime važiuoti namo.
5. _____ mus ėjo trys žmonės, kurių mes taip ir nepasivijome.
6. Jaunuolis apsisuko ir išėjo _____ duris.
7. Paskui abu eina _____ miestą, negalėdami išsiskirti.
8. _____ pietų saulė atsisuko į mūsų kabineto langą.
9. Kasdienybės dulkes _____ žėrinčios būties nupučia tik menininkas.
10. Uždarius erelį _____ višta į narvą, aišku, kieno plunksnos pabirs.
11. Kiekvienas auga _____ savo viršūnės.
12. Kaimiečiai neramiai susižvalgė _____ savęs.
13. Broliukai, ginkitės _____ bado!
14. Tas žmogus visai _____ gėdos.
15. Paskui pasivertė _____ kito šono ir apsimetė, kad jau miegas.
16. Pakalbėk _____ juo _____ manęs.
17. Žmogus įbrido _____ vandenį _____ krūtine.
18. _____ žmogų negalima spręsti _____ pirmo žvilgsnio.
19. Vaikščioti _____ bedugne galima tik gerai prisirišus lynu _____ realybės uolų.
20. Žmogelis, primuštas ir _____ sąmonės netekimo pritrenktas, nebe-maldavo budelių pasigailėjimo.
21. _____ stogų varnai ugniniai _____ padangę skrenda.
22. Lapinas nedrąsiai priėjo _____ nuotakos ir paėmė ją _____ rankos.

11. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

ant, apie, be(2), į(3), iki(2), iš(3), nuo(2), pas, per, po, prie(3), prieš, pro, su(2), sulig, ties, už, virš(2)

1. Dvasinė jėga _____ taurumo neįmanoma.
2. Besiversdamas _____ galvą, gali ją nususukti.
3. Regimybė žmonėms reikalingesnė _____ tiesą.
4. Keletas tokių knygų buvo ir _____ mano tėvus.
5. Šiauriasi pušys _____ vėją ir akmenis šaldo šalna.

6. _____ langą įvirtęs vėjas sutaršo plaukus.
7. Tėvas sustoja _____ durų ir sunkiai alsuoja.
8. Laukia _____ nerimu ir viltim.
9. Aš niekaip negaliu prisikasti _____ to nerimo šaknų.
10. Negalima iškilti _____ tų, kurie aukštų dalykų nevertina.
11. Ištinusią koją _____ kiekvienu judesiu nudiegdavo net širdį perveria-
s skausmas.
12. Motina sustojo _____ rateliu, nedrįsdama nei sėstis, nei pasijudinti.
13. Laukia laivų _____ grūdais.
14. Tėvui net liežuvis _____ gomurio prikepo.
15. Dabar jau visa apylinkė skambėjo _____ šūkavimų.
16. _____ Tauragę važiuojant, vienos girios.
17. Gražuolis šermukšnis _____ tolo vilioja paukščius savo ryškiais vaisiais.
18. Krykščia jos ir gražos _____ sutemos.
19. Pralaimėjęs mūšį _____ Karaliaučiaus galiu pralaimėti ir karą.
20. _____ tvarkos gyvensi – nelaiku pasensi.
21. Aš pasirėmiau _____ rankų.
22. _____ obelimis stovėjo keletas bičių kelmų šiaudinėmis kepurėmis.
23. Mėnulis pakilo _____ medžių viršūnių ir pažvelgė _____ girios pa-
kraštyje snaudžiančią eigulio sodybą.
24. Jis alpsta _____ džiaugsmo, kai senelei, betriūsiant _____ suodinus
puodus, netikėtai „išdygsta ūsai“.
25. Guliu aukštiekninkas ir žiūriu _____ neaiškias lubas, palinkusią
_____ metų naštos siją, juodus plyšius...
26. Užkandęs tu _____ visos širdies padėkojai ir pasakei, kad norėtum
nueiti _____ upės.

12. Iš prielinksnių, pateiktų rėmeliuose, parinkite, kurie tinka, ir įrašykite į sakinius. Kiekvienas prielinksnis gali būti vartojamas tik vieną kartą arba tiek kartų, kiek nurodyta skliaustuose.

apie, be(2), dėl(3), į(2), iki, iš(2), ligi, netoli, nuo(2), pas, paskui, per, po, prie, prieš, pro(2), su(2), tarp, ties, už(2), virš

1. Jei skrendi _____ debesų, nedejuok, kad jau nesimato žemės.

2. Didelio žmogaus neapykanta reikšmingesnė _____ menkystos meilė.
3. Savo proto nereikia rodyti _____ būtino reikalo.
4. Kartais būtina _____ esmės pakeisti visą savo gyvenimą.
5. Talentas turi prigimtinę teisę _____ laisvą būtį.
6. Genialų paprastumą _____ primityvumo ne visi atskiria.
7. Vanagas _____ vištą žino viską, bet ne atvirksčiai.
8. Tas kelias _____ šleikštulio man pažįstamas.
9. Ne žūk _____ kasdienybės, bet žudyk kasdienybę.
10. Ugnis dar kartą pakilo grumtis _____ vandeniui.
11. Vandens buvo _____ kelių.
12. Jau saulelė _____ laidos, o dar daug nesuvežta.
13. _____ močiutės lova kabėjo Dievulio paveikslas.
14. Jis ginčijasi _____ visokių menkniekių.
15. Sumokėjau penkiolika litų _____ penkių centų.
16. Gali pykti _____ manęs, tačiau šios knygos tau neatiduosiu.
17. Aš greit pabaigsiu mokslą ir grįšiu _____ tave.
18. Jis nespėja važiuoti _____ mane.
19. Tik _____ pusvalandį Edvardas grįžo namo.
20. _____ durų plyšį veržėsi šviesa.
21. Jis norėjo _____ kuo nors pasidalinti savo išgyvenimais, savo paslaptimis.
22. Šaltą pageltusį lapą spaudžiu _____ degančių lūpų.
23. Laužvietė buvo _____ didelių eglė, pavėsyje, ir mums visai nesinorėjo ten eiti.
24. Atlanto vandenynas yra _____ pietus _____ Arkties vandenyno.
25. _____ kiekvieno antpuolio reikia pakilti aukščiau _____ savo priešus viena pakopa.
26. Tėtis, išgirdęs kalvio pagyrimą, _____ ūsą nežymiai šyptelėjo.
27. Kai kurie _____ tolimo kaimo, pirmąkart pamatę jūrą, apimti džiaugsmo pradėdavo šokinėti, verstis _____ galvą, žarstyti smėlį.

SINTAKSĖS UŽDUOTYS

1. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. Savivaldybės bus renkamos (2 metai)_____.
2. Gal jūsų šeimoje yra (kokios problemos)_____.
3. Dokumento nuorašas atitinka (originalas)_____.
4. Lėšų skyrė tik (šis mėnuo)_____.
5. Šokite valso (ritmas)_____.
6. Operacijos (daugelis atvejų)_____ nepavykdavo.
7. Neatidžiai rašant randasi (įvairios klaidos)_____.
8. Palmės pajėgia atsilaikyti (stipriausi vėjai)_____.
9. (Ateinantys metai)_____ turėsime išleisti daug pinigų.
10. Jis visada dosnus (pažadai) _____, bet ne (pinigai)_____.
11. Didžioji visuomenės dalis gyvena (sunkios sąlygos)_____.

2. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. Paskutinės rungtynių minutės turėjo (lemiamą reikšmę) _____.
2. Nekreipkite dėmesio (tas šurmulys)_____.
3. Prezidentas išvyko (oficialus vizitas)_____.
4. Atsakymą gausite (3 dienas)_____.
5. Rudenį (susirgimai)_____ gripu padaugėja.
6. (Principas)_____ aš su jumis sutinku.
7. Reikalingas inžinierius, mokantis užsienio (kalbos)_____.
8. Nusikaltimas įvykdytas mažiausiai (2 žmonės)_____.
9. Vaikinas buvo šykštus (žodžiai)_____.
10. Manau, prezidentas paprašys spaudos atstovus būti (santūresni ir taktiškesni) _____.
11. Atvyko būrys studentų (praktika)_____ atlikti.

12. Aš (tos šnekos)_____ netikiu.
 13. Tai buvo civiliai karių (uniformos)_____.

3. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. Spektaklis turėjo (milžiniškas pasisekimas)_____.
2. Pasiūla dar neatitinka (paklausa)_____.
3. Teatras išvažiavo (gastrolės)_____.
4. Po reakcijos gavome medžiagą kristalų (pavidalas)_____.
5. Jis mėgsta rengtis (sportinis stilius)_____.
6. Kolektyve vėl atsirado (nesutarimai)_____.
7. Lydekos svoris siekė (3 kilogramai)_____.
8. Vaikas sėdės (antri metai)_____ toje pačioje klasėje.
9. Visa šeima išėjo (linai)_____ rauti.
10. Jį nusiuntė organizuoti (leidybinis darbas)_____.
11. Pripildyk šį katilą (vanduo)_____.
12. Sportininkas šiuo metu (prasta forma)_____.
13. Rašinius atneškite gegužės (15 diena)_____.

4. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. Visa klasė buvo nustebinta (toks jo elgesys)_____.
2. Ir gerame rašinyje galima rasti (klaidos)_____.
3. Varžovės atstovauja (4 rajonai)_____.
4. Vakar visus skiepijo (tuberkuliozė)_____.
5. Drabužį galima derinti (akių spalva)_____.
6. Norėjau paprašyti (švarkas)_____ alkūnę užlopyti.
7. (Kvalifikacija)_____ kelti buvo pasiūsti šeši darbuotojai.
8. Svarbu vaikus įpratinti visada būti (tvarkingi)_____.
9. Orkestrų paradas sukėlė (nemažas susidomėjimas)_____.
10. (Karštas vanduo)_____ turime tik savaitgaliais.
11. Sunkumai privertė ją tapti (taupesnė)_____.
12. Nenorėtume (tu)_____ barti, bet reikės.
13. (Mielasis draugas)_____, turiu tau liūdną žinią.

5. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. (Ta pagarba)_____ jie tikrai nusipelnė.
2. Mums bus nelengva prisitaikyti (naujos sąlygos)_____.
3. Kodėl neužsisakėte mūsų (žurnalas)_____.
4. Pastatai palikti (apgailėtina būklė)_____.
5. Valytoja dirba (2 etatai)_____.
6. Kiekvienam gera būti (jaunas)_____.
7. (5 metai)_____ išdirbęs, jau turi šiokią tokią patirtį.
8. Suaugusiųjų elgesys turi (lemiamo įtaka)_____.
9. Direktorius jau išėjo (pietūs)_____.
10. Bičiulis buvo priblokštas (tas įvykis)_____.
11. Išėjo broliai (tėvynė)_____ ginti.
12. Tie atsitikimai verčia mus būti (atsargesni)_____.
13. Pinigai nepadaro žmogaus (laimingas)_____.

6. Skliaustuose parašytus žodžius ir skaitmenis (juos rašyti žodžiais) parašykite reikiama forma (jei reikia, parinkite tinkamą prielinksni).

1. Knygą kartais parduodame tik per (2 metai)_____.
2. (Ši valanda)_____ rinkimų rezultatai dar nepatikslinti.
3. Kas buvo šios infekcijos (priežastis)_____?
4. Tekstas perrašytas (3 egzemplioriai)_____.
5. Kalbėjo delegatai, atstovaujantys (stambiausios politinės partijos)_____.
6. Kas jį (toks)_____ padarė?
7. Šie paaugliai įtariami (sunkus nusikaltimas)_____.
8. Spinta su (4 durys)_____.
9. Vaikinas atėjo atsiimti (dokumentai)_____.
10. Eilėraštis parašytas (iškilmingas stilius)_____.
11. Tau laikas pasijusti (drąsesnė)_____.
12. Sportininkams prieš varžybas reikia būti labai gerai (pasirengę)_____.

7. Pasirinkite tinkamą linksnį, išbraukite, kas netinka.**A. Kas ar ...?**

1. Mūsų bute jau yra a) šiltas vanduo; b) šilto vandens.
2. Kyla vis a) naujų klausimų; b) nauji klausimai.
3. Daugėja a) nusikaltimai; b) nusikaltimų.
4. Reikia būti vieni kitiems a) nuoširdžiais; b) nuoširdiems.
5. Turėtum būti a) kitokiu; b) kitoks.
6. Man reikia jūsų parašo, a) pone direktoriau; b) ponas direktoriau;
c) ponas direktorius.

B. Ko ar ...?

1. Priėjome a) vieningą nuomonę; b) vieningos nuomonės.
2. Vaikas jau pats užsidirba a) pinigų; b) pinigų.
3. Iki valtės neliko a) nė trijų metrų; b) nė trys metrai.
4. Nepadaryk jo a) nelaimingo; b) nelaimingu.
5. Pasirinko a) darbininko profesiją; b) darbininkišką profesiją.

C. Kam ar ...?

1. Rašinių reikia parašyti a) rytdienai; b) iki rytdienos.
2. Straipsnis neatitinka a) turiniui; b) turinį; c) turinio.
3. Ji kreipia daug dėmesio a) į savo išorę; b) savo išorei.
4. Pareiškė nepasitikėjimą a) ministru; b) ministrui.
5. Vaikinas buvo šykštus a) žodžiams; b) žodžių.
6. Vaikas nepajėgia nė a) minutę susikaupti; b) minutei susikaupti.

D. Ką ar ...?

1. Pasiklausykime a) naujus įrašus; b) naujų įrašų.
2. Kas teisėjaus a) šioms rungtynėms; b) šias rungtynes?
3. Negirk a) pradžia; b) pradžios, girk pabaigą.
4. Netrankyk a) duris; b) durų.
5. Eik a) duris atidaryti; b) durų atidaryti.
6. Kartais nerandame žodžių savo a) mintį išreikšti; b) minčiai išreikšti.
7. Tos knygos a) šį momentą neturime; b) šiuo momentu neturime.

E. Kuo ar ...?

1. Jų kambariai prikrauti a) knygomis; b) knygų.
2. Aš esu klasės kolektyvo a) nariu; b) narys.
3. Jis turtingas a) doleriais; b) dolerių; c) turi daug dolerių.
4. Vien pinigai nepadaro žmogaus a) laimingo; b) laimingu.
5. Brisius paseno ir pasidarė a) nebereikalingas; b) nebereikalingu.
6. Reikia būti a) sąžiningam; b) sąžiningu.

F. Saugokimės vietininkų!

1. Jis pagerino savo a) rezultatą plaukime; b) plaukimo rezultatą.
2. Buvo smerkiama kryžiuočių agresija a) Lietuvoje; b) prieš Lietuvą.
3. a) Kame reikalas? Reikalas tame, kad nebeturiu pinigų b) Kas yra? Kas atsitiko? Reikalas (dalykas) tas, kad...
4. Išleidau 200 litų a) tame skaičiuje 120 litų už butą; b) iš jų 120 litų už butą.
5. Pagrindinį klausimą svarstysime a) pirmiausiai; b) visų pirma; c) pirmoje eilėje.
6. Laivui įsakyta išplaukti a) dviejų dienų laikotarpyje; b) per dvi dienas.
7. Popierių parduoda a) rulonais; b) rulonuose; c) susuktą į rulonus.
8. Sukūrė paminklą a) granite; b) iš granito; granito.
9. Jis dirba a) direktoriaus pareigose; b) direktoriumi; c) eina direktoriaus pareigas; d) direktoriauja.
10. Koncertas praėjo a) aukštame lygyje; b) gerai, puikiai.
11. a) Jie daugumoje; b) daugelis iš jų; c) dauguma jų – tikri entuziastai.
12. Viskas a) tvarka; b) tvarkoje; c) gerai.
13. Paskaitą skaitė anglų a) kalboje; b) kalba.
14. Jis gabus a) mokslui; b) moksle.
15. Buvo atvežtas a) neblaiviam stovyje; b) neblaivus.

8. Kurio linksnio reikalauja šie veiksmažodžiai? Prirašykite tinkamo žodžio tinkamą linksnį.

- A. Atstovauja (ką ar kam?)...
- B. Atitiko (ką ar kam?)...

- C. Atsilaiškė (kam ar prieš ką?)...
 D. Kreipk dėmesį (kam ar į ką?)...

Ką?

┌───────────┐
 │ ↓
 E. Noriu matyti seserį.
 Skaito knygą.

?

┌───────────┐
 │ ↓
 Nenoriu matyti.....
 Neskaito.....

9. Rodyklėmis nurodykite prielinksnio reikšmę, klaidas ištaisykite.

Pas

- A. Važiuosiu pas senelius.
 B. Aš augau pas motulę.
 C. Pas mane nuolatinis (bilietas).
 D. Pas ką yra klausimų?
 E. Pasiklausk pas brolių.
 F. Pas ją gražios akys.
 G. Pas mane temperatūra.
 H. Pasiskolinau pas draugą.

Tinka

Veiksmo kryptčiai
 Buvimo (veiksmo) vietai.

Netinka

Turėjimui
 Priklausomybei
 Vidinei būsenai
 Su veiksmažodžiais
klausti, kreiptis, prašyti
skolintis, gauti

10. Pateiktuose sakiniuose yra šešios prielinksnių vartojimo klaidos. Raskite ir ištaisykite jas.

1. Bilietą galima įsigyti pas vairuotoją. 2. Pas mus vakar smarkiai lijo. 3. Kodėl pas tave tokia bloga nuotaika? 4. Nusikaltimas padarytas prie sunkinančių aplinkybių. 5. Su daina gyventi linksmiau. 6. Autobusas išvyks su pavėlavimu. 7. Laiškai išvežami du kartus į dieną. 8. Visa tai man buvo labai į širdį. 9. Visi išėjo ant šokių. 10. Ko dabar ant visų iširdęs?

11. Iš skliaustuose pateiktų žodžių linksnių formų ir formų su prielinksniais bei polinksniais parinkite tinkamus, paaiškinant pasirinkimo motyvus

1. Ne tik kūnai, bet ir skysčiai gali būti (*kristalinės formos, kristalinėje formoje, kristaline forma*). 2. Mus (*pagrinde, pagrindiniai, daugiausia, iš pagrindų*) domina tokie sūriai. 3. Tikslųjų prietaisų katedros biblioteka gausėja (*naujais leidiniais, naujų leidinių*). 4. Izotopai naudojami mašinų ir pjovimo įrenginių (*susidėvėjimui tirti, susidėvėjimo tyrimui*). 5. Staklės ne visai atitiko (*techninius dokumentus, techniniams dokumentams*). 6. Tarkime, kad (*metų bėgyje, bėgant metams, per metus, metų eigoje*) gamyba sumažėjo. 7. Nustatyta laiko norma (*šiai užduočiai atlikti, šios užduoties atlikimui*). 8. Dabar (*lazeriu, su lazerio pagalba, padedant lazeriui, lazerio padedami*) atliekama/atliekame vis daugiau geodezinių darbų. 9. Amerikos universitetuose ir koledžuose kiekvienas studentas turi savo patarėją (*dėstytojų tarpe, tarp dėstytojų, iš dėstytojų*). 10. (*Tikslu, su tikslu, turėdamos tikslą*) našiau dirbti, įmonės pasiryžo lenktyniauti. 11. Pasitarime iškilo (*nauji klausimai, naujų klausimų*) dėl darbo sutarčių įforminimo. 12. Kniedės presuojamos (*karštos, karštame būvyje, karšto būvio, kai būna karštos*). 13. Įmonė yra (*kilometro nuotolyje, kilometro nuotoliu, už kilometro*) nuo miesto. 14. Nejunkite (*titaninį sublimatorių, titaninio sublimatoriaus*), kol į gaudyklę neįpiltas azotas. 15. Slėgimas padidėjo (*dėl garų poveikio, garų poveikyje, paveikus garams*).

12. Kuriuose iš šių sakinių nėra linksnių ir prielinksnių klaidų?

1. Tik užsispyrimu ir kantrybe padarysim savo kalbą gražią ir taisyklingą.
2. Mergina nori susipažinti su rimtu, nebuvusiu santuokoje, materialiai nepriklausomu vyru.
3. Nebrangiai išnuomoja aikštelę mašinoms laikyti.
4. Treneris prašė juos būti atidesnius.
5. Šiai valandai rinkimų rezultatai dar nepatikslingi.

13. Kuriuose iš šių sakinių nėra linksnių ir prielinksnių klaidų?

1. Tuo tikslu sudaromas kalendorinis planas.
2. Kniedės presuojamos karštame būvyje.
3. Klausimas darosi sudėtingas.

4. Šiai problemai spręsti galimi du variantai.
5. Srovė reguliuojama jutiklio pagalba.
6. Jis visko teiraujasi pas kurso viršininką.

ĮVAIRIATEMĖS UŽDUOTYS

1. Ištaisyti kalbos kultūros ir stiliaus klaidas.

1. Per metus atžvilgiu planuotų išlaidų pelnas išaugo.

2. Visi dirbantieji turi praeiti instruktažą ir apmokymus pagal reikalavimus.

3. Įeinant į galinį šaldytuvą absoliutus oro drėgnumas gaunamas sekančiai.

4. Palūkanų normos mažėjimo pasekmė yra didėjimas bendrosios paklausos elementų.

5. Spausdinimas atliekamas tokiame pat pavidale.

6. Radiatorius ir kitas automobilių plastmasines detales suviriname.

7. Krumpliaratis vienaprofiliniame sukabinime ridinamas etaloniniu krumpliaračiu pagal nustatytą tarpcentrinį atstumą.

8. Kol konteineris juda, tai nėra problema, tačiau yra problema, kai konteinerį reikia tiksliai nuleisti.

9. Sintezuojant kombinacijos schemas, anksčiau buvo prisilaikoma vieno kriterijaus.

10. To pasėkoje gali sumažėti darbininkų dėmesingumas, netgi įvyksta nelaimingi atsitikimai.

2. Kuriuose iš šių pavyzdžių nėra kalbos klaidų?

1. Iš antros formulės *gaunasi*, kad išvestinės nėra lygios.
2. Planetarinis modelis tik *dalinai* paaiškina atomo sandarą.

-
3. Iš *cheminiai apdirbtų* elementų yra sudaryti lydinių komponentai.
 4. Ši figūra *randasi* trikampio plokštumoje.
 5. Šis modelis tik iš *dalies* paaiškina atomo sandarą.

3. Kurie iš šių sakinių taisyklingi?

1. Vietoj to, kad spręsti problemą iš esmės, buvo pasirinktas lengviausias kelias.
2. Kad būtų turtinama ir gryninama gimtoji kalba, kiekvienas turėtų jaustis už ją atsakingas.
3. Kad ištirtų skrandžio veiklą, reikia papildomų tyrimų.
4. Jeigu įgyvendinti numatytus planus, reikalingas užsibrėžto tikslo siekimas.
5. Kad palengvinti jums užduotį, tris uždavinius aš išleidau.

4. Ištaisykite kalbos kultūros ir stiliaus klaidas.

1. Šio tipo procesus kartais yra labai sudėtinga valdyti, ypatingai prie didelių vėlinimų.

2. Įrengimas aprūpintas bekontaktiniu perjungėju.

3. Visą šią įrangą turite kasmet atremontuoti, pastoviai ją atnaujinant.

4. Kodėl statybininkų tarpe nepopuliari išradybinė veikla?

5. Visos surenkamos detalės pagrinde tvirtinasi varžtų pagalba.

6. Duomenų skaitymui naudojamas lazerinis spindulys.

7. Mokymosi rezultatus už semestrą turite susumuoti sausio 25-ai dienai.

8. Kad organizuoti grupę, pasikviečiami iniciatyvūs, duotoje srityje didžiausią patirtį turintys inžinieriai.

9. Nežiūrint į tai, kad aritmometrą pakeitė elektroninis kalkuliatorius, o sąmatos apdorojamos kompiuterių pagalba, popierizmo nemažėja.

10. Studentas klydo trupmenos prastinime.

5. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Jaunuoliai (*mokomi, apmokomi*) įvairiausių profesijų.
2. Buvo jam visokių valandų, (*bet, tačiau, vienok, vis dėlto*) jis nepalūžo.
3. (*Nekurias, kai kurias*) mintis čia pacituosiu.
4. Matome (*ant kiek, kaip, kiek*) išaugo mūsų profesionalumas.
5. Toks sunkus darbas jam neišeis (*ant sveikatos, į sveikatą*).
6. Ligonė (*ant kiek, taip, kiek*) nusilpusi, kad be lazdos nepaeina.
7. (*Sau, ant savęs*) užsidirbu.
8. (*Kaip sykis, kaip tik*) norėjau tau paskambinti.
9. (*Kaip taisyklė, paprastai*) pirmiausia brangsta naftos produktai.
10. Banko vadovybė čia (*niekuo dėta, ne prie ko*).
11. Viršininkas (*pas save, savo kabinete*).
12. Reikės (*kažkaip tai, kažkaip*) suktis iš šios padėties.
13. Kiekvienas mokinys įpratęs (*savarankiškai, savistoviai*) mąstyti.
14. Jis man (*kažkur tai, kur tai, kažin kur*) matytas.
15. Apie šunelių priežiūrą (*kada tai, kadaise*) buvo mano rašyta.
16. Atėjo (*koks tai, kažkoks, kažin koks*) žmogus.
17. Palikti (*kažkieno tai, kažkieno*) raktai.
18. Jūs (*nežinote, nemokate*) kai kurių formulavimų.
19. Mokinio darbas (*neįskaitytas, neužskaitytas*).

6. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Parašiau sakinį (*lentoje, ant lentos*).
2. Knyga pasirodė (*lietuvių kalba, lietuvių kalboje*).
3. Ženklaai „plius“ čia (*nerašomi, nesirašo*).
4. Reakcijos metu (*gaunasi, gaunamas*) vanduo ir anglies dvideginis.
5. (*Pas mane, mano*) prasta nuotaika.

6. Uždavė išmokti (*ant pirmadienio, pirmadieniui*).
7. Toks (*požiūris, atsinešimas*) į darbą garbės nedaro.
8. (*Metų bėgyje, per metus*) viskas pasikeis.
9. *Direktorius jį charakterizuoja* (iš teigiamos pusės, teigiamai).
10. Į konsultaciją (*dažniausiai, daugumoje, kaip taisyklė*) atvyksta geri mokiniai.
11. Tos merginos (*ižūlus, iššaukiantis*) elgesys.
12. (*O dėl manęs, kas liečia mane*), tai jūs pasirinkate.
13. (*Matomai, matyt*), jis neatvyks.
14. Mechanizmas pradėjo veikti (*pilnu, visu*) pajėgumu.
15. (*Nepalankiose sąlygose, nepalankiomis sąlygomis*) mikrobai žūva.
16. Nafta (*gaunasi, gaunama*) keliais būdais.
17. Mokyklos jis nelankė (*sąryšyje su liga, dėl ligos*).
18. (*Keli metai atgal, prieš kelerius metus*) ir aš taip galvojau.
19. (*Atidaryti, atsukti*) visi vandens čiaupai.

7. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Pietūs (*tiekami, atleidžiami, duodami*) į namus.
2. Reikės dar (*atredaguoti, paredaguoti, suredaguoti*) ir perrašyti.
3. (*Pasižymėk, atsižymėk*) taloną.
4. (*Jei sakyti tiesą, tiesą sakant, po teisybei*) buvo labai nuobodu.
5. Patikrino eksperimentinius (*davinius, duomenis*).
6. Tuomet ji dirbo (*auklėtoja, auklėtojos pareigose*).
7. Nusikaltimo (*apystovas, aplinkybes*) tiria ekonominė policija.
8. Reikėtų daugiau rūpintis žmonių (*gerove, gerbūviu*).
9. Mes (*įdomaujames, domimės*) užsienio šalių investicijomis.
10. (*Įstatymdaviai, įstatymų leidėjai*) turi susirūpinti, kad ne visi gerbia įstatymus.
11. Ji ne visai tiksliai (*išsireiškė, pasakė*).
12. Reikės atsiskaityti (*prieš visuomenę, visuomenei*).
13. Gelbėjimo darbų ėmėsi (*savanoriai, laisvanoriai*) miesto gyventojai.
14. Po (*nekurio, tam tikro, kiek*) laiko ir mums teks daryti remontą.
15. Gali atsirasti (*nekurių, šiokių tokių*) įstatymo papildymų.

16. Tautinio išsivadavimo (*šūkiai, obalsiai*) padeda atgimti ir kalbai.
17. Turi būti sukurta (*savistovios, savarankiškos*) ekonominės politikos programa.
18. Tokie pikti (*žodžiai, išsireiškimai, pasakymai*) spaudoje nevienija tautos.
19. Nereikėjo tau dėtis (*abejingu, abejingam*).

8. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Pažyma rašoma (*dviem egzemplioriais, dviejuose egzemplioriuose*).
2. Aš šiandien (*ne formoje, prastai nusiteikęs*).
3. Skyrė daug dėmesio (*darbo našumui, į darbo našumą*).
4. Siūlau priimti projektą (*už pagrindą, kaip pagrindą*).
5. (*Išeinant iš to, remiantis tuo*) galima daryti išvadas.
6. Direktorius visada (*išlaikytas, santūrus*).
7. Įmonės (*išleidžia, gamina*) naują produkciją.
8. Reikia gerai (*panaudoti, išnaudoti*) techniką.
9. Leiskit ir man (*išsakyti, pareikšti*) savo pastabas.
10. Susirinkimo darbotvarkė (*pasibaigė, išseko*).
11. (*Paskyrė, išskyrė*) lėšų mokyklos remontui.
12. Kas dar nori (*kalbėti, išstoti*)?
13. Kolektyvas išvyksta (*gastroliu, gastrolėms*).
14. Nežinai, (*koks reikalas, kame reikalas*), o prieštarauji.
15. Kreipkitės (*pas, į*) parduotuvės vedėją.
16. (*Laikau, manau*), kad juo galima pasitikėti.
17. Jo sūnus linkęs (*į mokslą, mokslui*).
18. Krepšininkai neblogai (*sulošė, sužaidė*).
19. Tokie kaklaraiščiai jau (*nemadingi, ne madoje*).
20. (*Nukreipimas, siuntimas*) į ligoninę.

9. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Paklausk (*pas mamą, mamos*).
2. Rytoj (*švęsime, pažymėsime*) viršininko gimtadienį.
3. Buvau (*perkeltas, pervestas*) į kitas pareigas.
4. Projektą priimti (*visą, pilnumoje*).
5. Pirk (*pas mane, iš manęs*) uogų.

6. Mokytojas (*parašė, pastatė*) dvejetą.
7. (*Pas mane, man*) pakilo temperatūra.
8. (*Pas mane nėra, aš neturiu*) laiko.
9. Atsiprašyti (*pas mokytoją, mokytojo*).
10. (*Pas ką, iš ko*) gavai tą žurnalą?
11. Jis paėmė (*iš manęs, pas mane*) tą pieštuką.
12. (*Jai, pas ją*) gimė sūnus.
13. Jis tą knygą išigijęs (*pas gatvės prekeivį, iš gatvės prekeivio*).
14. Informacijos kreipkitės (*pas pavaduotoją, į pavaduotoją*).
15. Dokumentai išduodami (*po parašu, su parašu, pasirašytinai*).
16. Nusikaltimas padarytas (*sunkinančiomis aplinkybėmis, prie sunkinančių aplinkybių*).
17. (*Pas kaimynus, iš kaimynų, kaimynams*) pavogė dviratį.
18. (*Prie gripo, sergant gripu*) reikia gulėti.

10. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Posėdis vyko (*prie uždarų durų, uždaromis durimis, už uždarų durų*).
2. (*Prie progos, progai pasitaikius, radę progą*) aplankykite šią parodą.
3. (*Aukštoje temperatūroje, esant aukštai temperatūrai*) ši medžiaga lydosi.
4. Teko atsiprašyti (*draugą, draugo, prieš draugą*).
5. Tai bus rimta ataskaita (*prieš kolektyvą, kolektyvui*).
6. Sunku buvo atsispirti (*saldumynams, prieš saldumynus*).
7. Kaktusai atsparūs (*sausroms, prieš sausras*).
8. Deputatas atvyko atsiskaityti (*savo rinkėjams, prieš savo rinkėjus*).
9. Ginsimės (*prieš visus, nuo visų*), kurie mus puls.
10. Jis ilgai jautė neapykantą (*prieš tikrą brolių, tikram broliui*).
11. Pralaimėjome tik (*prieš vieną komandą, vienai komandai*).
12. Jis žaidžia („*Neptūno*“ komandoje, už „*Neptūno*“ komandą).
13. Čia stovi įrengimai (*po įtampa, su įtampa*).
14. Kiek jis laikomas (*po areštu, areštuotas, suimtas*)?
15. Teko skolintis pinigų (*pas draugę, iš draugės*).
16. (*Išsinuomoja, išnuomuojamas*) butas.
17. Kūrinys skambėjo (*diriguojant svečiui, diriguojamas svečio*).

18. Atėjau (*tau paprašius, tavo paprašytas, tavo prašymu*).
19. Policininkai sulaikė vagis (*juos nuveždami, ir nuvežė juos*) į nuovadą.

11. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Šiai ligai būdinga (*sulėtėjusi, sulėtinta*) medžiagų apykaita.
2. Šis žodis (*kirčiuotinas, kirčiuojasi, kirčiuojamas*) šaknyje.
3. Meistras nuskubėjo į cechą (*kad pranešti, kad praneštu, pranešti*) naujieną.
4. Ligonis skundžiasi (*pasunkėjusiu, apsunkintu*) rijimu.
5. (*Nusimato, numatomas*) oro atšilimas.
6. (*Kaip nekeista, nors ir keista*), projektas dar neparengtas.
7. Jos elgiasi (*nepažeidžiant, nepažeisdamos*) taisyklių.
8. (*Pažvelgus, pažvelgę*) į šias nuotraukas pastebėsime daug panašumų.
9. (*Kaip ten nebūtų, kad ir kaip ten būtų, šiaip ar taip*) reikia važiuoti.
10. Susirinkome, (*kad pasidalyti, kad pasidalytume, pasidalyti*) patirtimi.
11. Kaip tik toje vietoje (*statėsi, statomas*) namas.
12. (*Kaip nesistengė, kad ir kaip stengėsi*), niekaip negalėjo įtikti.
13. (*Pravedžiau, turėjau*) šešias pamokas.
14. Vaistus (*priimkite, gerkite*) prieš valgį.
15. Į mūsų fondą (*pervedė, priskaičiavo*) tūkstantį litų.
16. (*Manau, galvoju, skaitau*), kad jis negerai pasielgė.
17. Gyvename (*sunkiomis sąlygomis, sunkiose sąlygose*).
18. Varžybų (*sekretorius, sekretoriaujantis*) parašė protokolą.
19. Vakar vaikus skiepijo (*prieš tuberkuliozę, nuo tuberkuliozės*).

12. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. Mane jau (*pastatė, įrašė*) į eilę.
2. Autobusas išvyks (*su pavėlavimu, pavėlavęs*).
3. (*Sustabdyti, sudaryti*) tobulą tvarkaraštį nelengva.
4. Būtina atsižvelgti į (*teisėtus, teisingus*) žmonių reikalavimus.
5. Netrukdyk, esu labai (*užimtas, užsiėmęs*).
6. Gamybinė praktika jums (*užskaitoma, įskaitoma*).
7. Jis gerai (*žino, moka*) anglų kalbą.
8. Jis atstovavo mūsų (*mokyklą, mokyklai*).

9. Susirinkimai vyksta kartą (*per, į*) mėnesį.
10. Valgiui (*vartojame, naudojame*) uogas ir vaisius.
11. (*Patalpino, atidavė*) vaiką į internatą.
12. Reikia (*prisilaikyti, laikytis*) įstatymų.
13. Tai pirmasis jo (*savistovus, savarankiškas*) darbas.
14. Sudaryta komisija (*tokios, sekančios*) sudėties.
15. Kontrolieriai (*surašė, sustatė*) aktą.
16. Svarbu (*teisingai, tinkamai*) maitintis.
17. Šis inventoriųs (*skaitosi ant manęs, priskirtas man*).
18. (*To pasėkoje, dėl to, dėl tos priežasties*) dažnai įvyksta avarijų.
19. (*Iš principo, principe*) aš su juo sutinku.
20. (*Trūkumai, trūkumų*) pasitaiko ir valdininkų darbe.

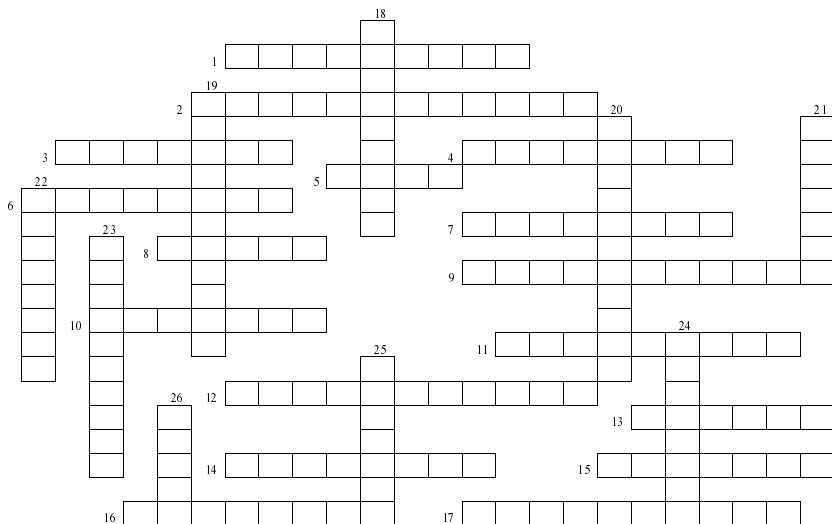
13. Iš skliausteliuose pateiktų variantų išrinkite taisyklingus.

1. (*Visumoje, apskritai*) konferencija patiko.
2. Svarbu (*teisingai, tinkamai, taisyklingai*) įžeminti elektros įrenginius.
3. (*Prakontroliuokit, pakontroliuokit*), ar ji laiku ateis į darbą.
4. Ji dirba (*ant dviejų staklių, dvejomis staklėmis*).
5. Ji visada šykšti (*ant pinigų, pinigų*).
6. Prašė pakeisti batus (*ant mažesnių, į mažesnius*).
7. Vaistų imkite šaukštelį (*pusei stiklinės, ant pusės stiklinės*) vandens.
8. (*Ant dienu, šiomis dienomis, netrukus*) pasirodys naujas žurnalas.
9. Atidėkim šį reikalą (*ant pirmadienio, iki pirmadienio, pirmadieniui*).
10. Iš pradžių pykosi, bet (*ant galo, galų gale, pagaliau*) susitaikė.
11. Pirkau televizorių (*ant išsimokėjimo, išsimokėtinai, išsimokėjimui*).
12. Pakvietėme svečią (*ant pietų, pietums, pietų*).
13. Ji dirba (*dviem etatais, ant dviejų etatų*).
14. Visiems buvo (*ne iki juoko, ne juokas galvoje*).
15. Aptarė naujų vaistų poveikį (*į organizmą, organizmui*).
16. Orai veikia (*į žmonių nuotaikas, žmonių nuotaikas*).
17. Tėvų elgesys daro įtaką (*vaikams, į vaikus*).
18. Nupirk dėmių (*išėmėjo, valiklio*).

14. Kuris iš šių pavyzdžių atitinka kalbos normų reikalavimus?

1. Daug metų ji ėjo dėstytojos pareigas, o dabar perkelta į kitą darbą.
2. Eilę metų ji ėjo dėstytojos pareigas, o dabar pervesta į kitą darbą.
3. Eilę metų ji dirbo dėstytojos pareigose, o dabar perkelta į kitą darbą.
4. Eilę metų ji dirbo dėstytoja, o dabar pervesta į kitą darbą.
5. Keletą metų ji dirbo dėstytoja, o dabar perkelta į kitą darbą.

Kryžiažodis Mūsų šviesuliai

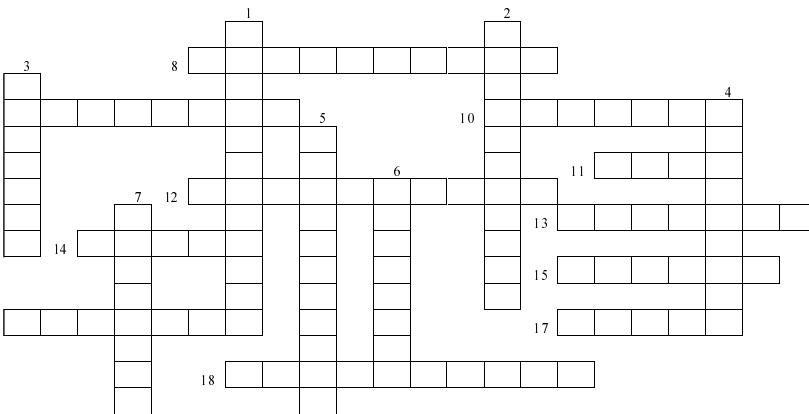
Horizontaliai: 1. Tautinio lietuvių atgimimo pirmtakas, parašęs ir išleidęs keturis Lietuvos istorijos veikalus: „Darbai senųjų lietuvių ir žemaičių“, „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“ (1793–1864). 2. Aktyviausias tautos žadintojas, „Aušros“ steigėjas, vadinamas tautos patriarchu, istorikas, tautosakininkas, gydytojas (Bulgarijoje), Vasario 16-osios akto signataras (1851–1927). 3. Vienas žymiausių tautinio atgimimo vadovų, „Varpo“ steigėjas, rašytojas („Lietuvos tilto atsiminimai“), poetas („Laisvos valandos“), Lietuvos himno autorius (1858–1899). 4. Rašytojas, istorinio romano „Algimantas“ autorius, publicistas, „Varpo“, „Tėvynės sargo“ bendradarbis, gydytojas (Rusijoje) (1850–1902). 5. Rašytoja, romano „Ad astra“ autorė, publicistė, „Varpo“ bendradarbė, visuomenės veikėja, mokytoja (Panevėžio gimnazijoje) (1861–1943). 6. Knygnešys, vadinamas Lietuvos knygnešių karaliumi, knygnešių bendrijos (Naumiesčio vlsč.) įkūrėjas (1846–1918). 7. Švietėjas, literatas, vertėjas, pirmųjų lietuviškų kalendorių leidėjas (1810–1881). 8. Kunigas, lietuvių kalbininkas (žodynų autorius),

etnografas, tautosakininkas, žymiausias XIX a. lietuvių liaudies dainų rinkėjas (rinkiniai: „Lietuviškos dainos“, „Lietuviškos svodbinės dainos“) (1819–1880). 9. Poetas, tautinės sąmonės žadintojas, odės „Šlovė Žemaičių“ ir pasakėčių autorius, tautosakininkas, žemaičių liaudies dainų bei jų melodijų rinkinių leidėjas, istorikas (1799–1848). 10. Lietuvių literatūros klasikė, prozininkė, dramaturgė, į savo kūrybą perkėlusi žemaičių šneamosios kalbos turtus (1845–1921). 11. Literatūros kritikas, prozininkas, publicistas, kovojęs prieš spaudos draudimą, paskatinęs kūrybiniam darbui Žemaitę, Šatrijos Raganą ir kitus (1875–1906). 12. Visuomenės veikėjas, poliglotas (mokėjęs apie 50 kalbų), vertėjas, publicistas, kovojęs prieš Mažosios Lietuvos lietuvių germanizavimą, dainos „Lietuvninkais mes esam gimę“ („Lietuviais esame mes gimę“) žodžių autorius (1831–1904). 13. Publicistas, spaudos darbuotojas, redagavęs „Aušrą“ ir „Varpą“, savo spaustuvėje Bitėnuose spausdinęs lietuviškas knygas ir laikraščius (1858–1946). 14. Inžinierius, žymus tautinio atgimimo veikėjas, beletristas ir vertėjas, pirmojo lietuvių dienraščio „Vilniaus žinios“ leidėjas (1851–1926). 15. Žymus Mažosios Lietuvos kultūros veikėjas, protestavęs prieš germanizavimą, filosofas, dramaturgas (pjesių „Prabočių šešėliai“, „Amžina ugnis“, „Pasaulio gaisras“ ir kt. autorius), istorikas ir publicistas (1868–1953). 16. Žymiausias tautinio atgimimo dainius, lietuvių literatūros klasikas, poetas, dramaturgas, lyrikos rinkinio „Pavasario balsai“, poemų („Jaunoji Lietuva“ ir kt.), istorinių dramų („Kęstučio mirtis“ ir kt.) autorius, Kauno kunigų seminarijos rektorius (1862–1932). 17. Žymiausias bendrinės lietuvių kalbos ugdytojas, kelių lietuvių kalbos gramatikų autorius, vertėjas, publicistas, „Aušros“ ir „Varpo“ bendradarbis, Kauno universiteto lietuvių kalbos profesorius (1860–1930).

Vertikaliai: 18. Žemaičių vyskupas, švietėjas, istorikas, vienas iš lietuvių beletristikos pradininkų, „Palangos Juzė“, „Paaugusių žmonių knygelės“ ir kitų prozos kūrinių autorius (1801–1875). 19. Seinų vyskupas, poetas, kalbininkas, matematikas, poemos „Anykščių šilelis“ autorius (1835–1902). 20. Architektas, kultūros veikėjas, publicistas, bendradarbiavęs „Varpe“, dramaturgas, sukūręs „Birutę“, „Blindą“ ir kitus kūrinius. Pasirašinė-

jęs dviguba pavarde (antroji – Žemkalnis) (1852–1916). 21. Žymus tautinio atgimimo veikėjas, literatūros istorikas ir kritikas, kultūros darbuotojas ir publicistas, leidęs ir redagavęs lietuviškus laikraščius („Aušra“, Amerikoje – „Lietuviškąjį balsą“ ir kt.) (1861–1944). 22. Lietuvių literatūros klasikas, prozininkas ir poetas, literatūros kritikas ir publicistas, bendradarbiavęs „Varpe“, apysakos „Liūdna pasaka“, apsakymų „Brisiaus galas“, „Lazda“, „Žvaigždė“ ir kitų autorius (1879–1907). 23. Lietuvių literatūros klasikas, prozininkas, literatūros istorikas ir kritikas, publicistas ir visuomenės veikėjas, kunigas, epopėjos „Pragiedruoliai“, apysakos „Dėdės ir dėdienės“ ir kitų prozos kūrinių autorius (1869–1933). 24. Lietuvių poetas, liaudies dainius, kunigavęs daugelyje Kupiškio krašto vietų, išleidęs poezijos rinkinį „Giesmės svietiškos ir šventos“, giesmės „Pulkim ant kelių“ autorius (1760–1833). 25. Gydytojas, publicistas, vienas iš „Varpo“ ir „Ūkininko“ steigėjų ir bendradarbių, Lietuvos ministras pirmininkas ir prezidentas (1866–1950). 26. Išsilavinęs žemaičių bajoras, domėjėsis Lietuvos praeitimi, rinkęs senienas, „Baublio“ muziejaus steigėjas, kultūros veikėjas ir rašytojas, poemos „Muzikas Žemaičių ir Lietuvos“ ir kitų kūrinių autorius (1765–1830).

Kryžiažodis **Kalbininkai**

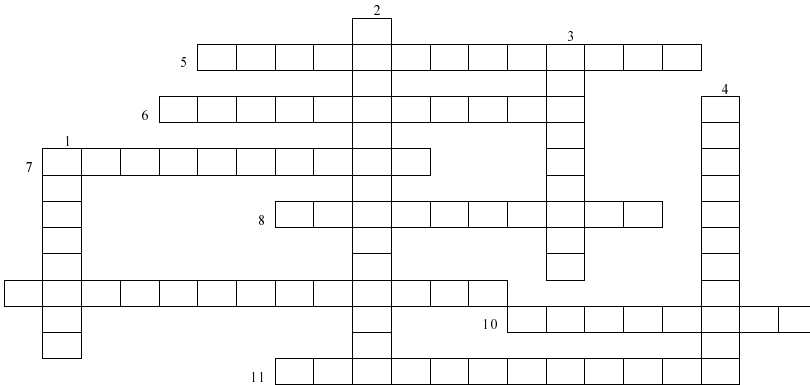

Vertikaliai: 1. Profesorius, kalbotyros knygų „Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija“, „Lietuvių kalbos leksika“, „Žodžiai keliauja“, „Žodžiai pasakoja“, „Žodžiai atgyja“, „Iš kur jie?“, „Šimtas kalbos mįslių“ autorius (g.1929 m.). 2. Profesorius, akademikas, kalbos istorikas ir dialektologas, kapitalinių lietuvių kalbotyros veikalų „Lietuvių kalbos istorija“ (6 tomai), „Lietuvių dialektologija“ ir daugelio kitų knygų autorius (g. 1925 m.). 3. Peterburgo dvasinės akademijos profesorius, tyrinėjęs lietuvių kalbos istoriją ir tarmes, originalios lietuvių kalbos gramatikos, kurią 1911 m. išleido jo sekretorius K.Būga, autorius (1848–1908). 4. Kauno ir Vilniaus universitetų profesorius, vienas Lietuvių kalbos draugijos steigėjų, žurnalo „Gimtoji kalba“ redaktorių, kapitalinio veikalo „Lietuvių kalbos žodžių daryba“ autorius (1899–1975). 5. Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ bendraautorė, parašiusi knygą „Lietuvių kalbos etiketas“ (g. 1915 m.). 6. Lietuvių kalbos instituto Kalbos kultūros skyriaus vadovas, tritomės „Lietuvių kalbos gramatikos“ vienas autorių, su A.Lyberiu parengęs „Mokomąjį lietuvių kalbos rašybos ir kirčiavimo“ žodyną (g. 1933 m.). 7. Lietuvių kalbos instituto Terminologijos skyriaus vadovas, knygų „Margas žodžių pasaulis“, „Kalbotyros terminų žodynas“ autorius (g. 1934 m.).

Horizontaliai: 8. Lietuvių bendrinės kalbos kūrėjas, pirmųjų norminių lietuvių kalbos gramatikų (1919, 1922, 1925 m.) autorius, Kauno universiteto profesorius (1860–1930). 9. Lietuvių kalbos instituto Gramatikos skyriaus vadovas, vienas pagrindinių tritomės „Lietuvių kalbos gramatikos“ ir „Dabartinės lietuvių kalbos gramatikos“ autorių ir redaktorių, profesorius, istorinės sintaksės tyrėjas (g. 1930 m.). 10. Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ (1-2, 6-10 tomų), „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“ redaktorius, M. Mažvydo, S. Daukanto ir kitų raštų kalbos tyrėjas (1908–1975). 11. Kauno universiteto profesorius, žymiausias lietuvių kalbos tyrėjas, didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ sumanytojas ir rengėjas, 1924 m. išleidęs pirmąjį jo sąsiuvinį, tyręs lietuvių žodžių kilmę, vietovardžius ir asmenvardžius (1879–1924). 12. Vilniaus universiteto profesorius, akademikas, didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ redagavimo ir rengimo darbų tęsėjas, lietuvių kalbos ugdytojas, J. Jablonskio „Raštų“ (5 tomai) sudarytojas (1885–1969). 13. Tritomės „Lietuvių kalbos gramatikos“ bendraautoris ir

redaktorius, didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ (3-5 ir 11-16 tomų) vyriausiasis redaktorius, tęstinio leidinio „Kalbos kultūra“ redaktorius, 1957–1984 m. radijo laidos „Mūsų kalba“ vedėjas (1910–1996). 14. Kauno ir Vilniaus universitetų profesorius, lietuvių kalbos tarmių tyrėjas, tarmių žemėlapiu sudarytojas, 1944 m. pasitraukęs iš Lietuvos, Tiubingeno ir Pensilvanijos (JAV) universitetų baltistikos profesorius, vienas užsienyje leisto penkiatomio „Lietuvių rašomosios kalbos žodyno“ bendraautorius, vienas žurnalo „Gimtoji kalba“ steigėjų ir redaktorių (1902–1972). 15. Lietuvių kalbos kultūros ugdytojas, periodinio leidinio „Mūsų kalba“, nuo 1990 m. žurnalo „Gimtoji kalba“ vyriausiasis redaktorius, knygos „Kalbos kultūros pagrindai“ autorius, knygos „Kalbos praktikos patarimai“ sudarytojas, Juozo Balčikonio „Rinktiniai raštai“ (2 tomai) parengėjas (g. 1939 m.). 16. Knygos „Sinonimų žodynas“ autorius, didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyno“, „Mokomojo lietuvių kalbos rašybos ir kirčiavimo žodyno“ bendraautoris (1909–1996). 17. Lietuvių kalbos kultūros ugdytojas, vienas „Kalbos praktikos patarimų“ autorius, knygos „Lietuvių kalbos linksniai ir prielinksniai“ autorius, parašęs kalbos populiarinimo knygas „Gramatikos šalyje“, „Kalbos margumynai“ (g. 1933 m.). 18. Lietuvių kalbos instituto Žodynų skyriaus vadovas, vienas didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ autorių ir redaktorių, lietuvių tarminių žodynų pradininkas, „Lietuvių kalbos tarties žodyno“ autorius, parašęs kalbos populiarinimo knygas „Liaudies kalbos grožis“, „Kad mūsų žodis neverktų“, „Ar sunkus lietuvių kirčiavimas“ ir kt. (g. 1935 m.).

Kryžiažodis Kalbotyros šakos

Vertikaliai: 1. Gramatikos dalis, tirianti sakinių ir žodžių junginių sandarą. 2. Kalbotyros šaka, tirianti tarmes. 3. Kalbotyros šaka, tirianti žodžių, jų junginių ir sakinių sandarą. 4. Leksikologijos atšaka, tirianti žodžių kilmę ir jų giminystę su kitais tos pačios ar kitų kalbų žodžiais (gr. etymon – pirmąkart žodžio reikšmė).

Horizontaliai: 5. Kalbotyros šaka, tirianti kalbos žodyną. 6. Gramatikos dalis, tirianti žodžių sudėtį ir formas. 7. Kalbotyros šaka, tirianti įvairias stilistines kalbos atmainas ir jose vartojamas kalbos priemones. 8. Leksikologijos atšaka, tirianti asmenvardžius, vietovardžius ir kitus tikrinius vardus (gr. onomastikē – menas suteikti vardus). 9. Kirčio ir priegaidės mokslas. 10. Kalbotyros šaka, tirianti kalbos garsus. 11. Leksikologijos atšaka, tirianti pastoviuosius, sustabarėjusius žodžių junginius.

LITERATŪRA

1. Alaunienė Z., Mauricaitė V. Skiemeninio kirčiavimo treniruoklio žodynėlis ir pratimai. – V., 1997.
2. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. 3 leid. – V., 1197.
3. Džežulskienė J., Kazlauskienė A. Kalbos kultūros pratimai. – V., 1997.
4. Grenda Č., Sirtautas V. Lietuvių kalbos sintaksė. – V., 1998.
5. Keinys St. Bendrinės lietuvių kalbos žodžių daryba. – Šiauliai, 1999.
6. Lietuvių kalbos enciklopedija. – K., 1999.
7. Lietuvių kalbos žinynas. – K., 1998.
8. Mackevičienė A. Aiškinamasis lietuvių kalbos žodynas. – V., 2001.
9. Mackevičienė A. Kalbos kultūra. LKA, – V., 1995.
10. Paulauskienė A. Lietuvių kalbos kultūra. – K., 2001.
11. Paulauskienė A., Tarvydaitė D. Žodyno normos ir dabartinė vartoseną. – K., 1998.
12. Petkevičienė R. Lietuvių kalbos fonetikos pratimai. – Šiauliai, 1998.
13. Piročkinas A. Administracinės kalbos kultūra. – V., 1991.
14. Rasimavičius A. Vartosenos klaidų žodynėlis. – V., 1999.
15. Smetona A. Karybos žodynas. – V., 1995.
16. Šukys J. Lietuvių kalbos linksniai ir prielinksniai: vartoseną ir normos. – K., 1998.
17. Tarptautinių žodžių žodynas. – V., 1985.
18. Vaitkevičiūtė V. Bendrinės lietuvių kalbos kirčiavimas. – K., 1997.
19. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimas „Didžiosios kalbos klaidos“. – V., 1998.
20. Venkevičiūtė R. Kalbos kultūros pratimai. – V., 1998.
21. Žukienė R. Savarankiško darbo užduotys ir testai kalbos kultūrai ugdyti. – K., 2000.
22. Župerka K. Stilistika. – Šiauliai, 1997.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
LIETUVIŲ KALBOS SAVARANKIŠKO DARBO UŽDUOTYS

Sudarė Aldona Mackevičienė

Redagavo Jolanta Budreikienė

2003 10 21. Tiražas 270 egz. Užsakymas GP-690.

Išleido Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija,

Šilo g. 5A, LT-2055 Vilnius

Maketavo ir spausdino KAM Leidybos ir informacinio
aprūpinimo tarnyba,

Totorių g. 27, LT-2001 Vilnius